

O for Optimisme

- en iagttagelse af Dansk Folkepartis
årsmødetaler som politisk kommunikation

Udarbejdet af: Anine Ettrup Gutfelt,
Uddannelse: cand.soc. Politisk Kommunikation & Ledelse
Vejleder: Lotte Jensen, Institut for Ledelse, politik og Filosofi (LPF)
Afleveret d. 14. juni 2011

Antal anslag: 164.753

DEL 1	4
1 Indledning	4
1.1 Problemfelt	4
1.2 Problemformulering	6
1.3 Analysestrategi og Begrebsafklaring	6
1.3.1.1 lagttagelse	7
1.3.1.2 Kommunikation som 2. ordensiagttagelse	8
1.3.1.3 Politisk kommunikation	8
1.3.1.4 Æstetik	9
1.4 Empiri	10
1.5 Afgrænsning	12
DEL 2	14
2 Dansk Folkeparti: præsentation og præmisser	14
2.1 Dansk Folkeparti	14
2.1.1 Dannelsen af partiet	14
2.1.2 Vejen mod indflydelse	15
2.1.3 Partiets politiske fundament	17
2.1.4 Dansk Folkepartis ledelsesstruktur	19
2.2 Dansk Folkepartis vælgerprofil	20
2.2.1 Alder og Køn	21
2.2.2 Uddannelse og erhverv	22
2.2.3 Husstandsindkomst	23
2.3 Dansk Folkepartis aktualitet i kulturelt perspektiv	25
2.3.1.1 Holland	26
2.3.1.2 Sverige	27
2.3.1.3 Norge	27
2.3.2 Det kulturelle fællesskab	28
DEL 3	29
3 Analysens indhold, teori og opbygning	29
4 Analyse Del 1 – Vælger- og partianalyse	32
4.1 Relationen mellem vælger og parti	32
4.1.1 Den politiske dagsorden	33
4.1.2 Dansk Folkepartis anknytning til vælgerens politiske dagsorden	35
4.2 Dansk Folkepartis politiske differentiering	39
4.3 Delkonklusion	41
5 Analyse del 2 – Årsmødetalernes indhold og semantik	42
5.1 Semantisk begrebsanalyse	43
5.2 Mærkesagerne i årsmødetalernes	45

5.2.1.1	Velfærd.....	48
5.2.1.2	Danskhed.....	50
5.2.1.3	Tryghed	51
5.3	Delkonklusion	52
6	Analyse del 3 – Dansk Folkepartis selvfortælling.....	52
6.1	Den narrative fortællings funktion og gyldighed	54
6.2	Genrestrategien	55
6.2.1	Plot.....	56
6.2.2	Begivenheder.....	57
6.2.3	Karaktererne i fortællingen	57
6.3	Retoriske virkemidler i fortællingen	58
6.3.1	Det personlige – talens etos	60
6.3.2	Det nære – talens pathos	62
6.3.3	Det saglige - talens logos	65
6.4	Delkonklusion	67
DEL 4		69
7	Konklusion	69
8	Diskussion & perspektivering	70
8.1	Samfundets internationalisering	71
8.2	Fællesskab og fremmedgørelse	72
8.3	Frygten for <i>det fremmede</i>	74
Litteratur		76
Links		78
Abstract		80

Bilag: Dansk Folkepartis årsmødetaler for årene 1997, 2001, 2005, 2007, 2008 og 2009.

DEL 1

1 Indledning

1.1 Problemfelt

Fra tid til anden dukker et nyt politisk parti op på den nationale scene med formålet at udfordre eksisterende dansk politik. Ofte er der tale om protestpartier, der udspringer af uoverensstemmelser i eksisterende partier og har kendte politiske profiler i spidsen. Dette er Liberal Alliance (tidligere Ny Alliance) et aktuelt eksempel på, hvor tre store politiske profiler fra hhv. Radikale Venstre og de Konservative brød ud af deres daværende partier og gik sammen om at danne partiet.

Andre gange opstår partier som direkte reaktion på aktuelle samfundsforhold med formålet at kæmpe for én eller flere specifikke sager. Dette var Kristendemokraterne (tidligere Kristeligt Folkeparti) et tydelig eksempel på, da de i 1970 opstod som reaktion mod fri abort og frigivelse af pornografi og efterfølgende blev valgt ind i Folketinget.¹

Uanset hvad der ligger bag skabelsen af nye partier, har de det til fælles, at de opstiller et alternativ til det etablerede politiske system og den etablerede højre- venstre fløj. Samtidig markerer de nogle aktuelle samfundstendenser og behov hos vælgeren, da nye partier altid vil blive iagttaget i en samfundsaktuel kontekst.

Det er imidlertid langt fra alle nye partier, som opnår en plads i Folketinget og for de få, det lykkes at nå til valg og blive valgt ind, er karrieren ofte kort.

Siden jordskredsvalget i 1973², hvor hele tre nye partier blev valgt ind i Folketinget (Fremskridtspartiet, Centrumdemokraterne og Kristeligt Folkeparti), er kun tre nye partier kommet i Folketinget, hhv. Enhedslisten (1990), Dansk Folkeparti (DF) (1998) og Liberal Alliance (2007).

¹http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Danske_politiske_partier_og_bev%C3%A6gelser/Kristendemokraterne

² Folketingsvalget i 1973 betegnes ofte som Jordskredsvalget, da der blev vendt radikalt op og ned på magtfordelingen i dansk politik.

Fælles for de nyere partier siden valget i 1973 (DF undtaget) er, at partierne ved de efterfølgende valg har oplevet nedadgående stemmeandele, hvilket har medført, at ingen af de tre partier fra jordskredsvalget i dag er repræsenteret i Folketingssalen og både Ny Alliance og Enhedslisten kun lige nåede over målstregen ved Folketingsvalg i 2007.³

Dette illustrerer i sin tydelighed de nye partiers vanskelighed ved at opnå politisk fodfæste og opretholde vælgernes interesse for partiet, som nyhedens interesse ofte skaber. Ikke mindst som følge af stor medieomtale. Dette er Liberal Alliance et aktuelt eksempel på. Fra en bragende succes i diverse meningsmålinger i de første måneder efter partiets offentliggørelse, var denne succes allerede ved første valg vendt og vælgertilslutningen faldet markant.

Som det eneste nyere parti har Dansk Folkeparti (benævnes herefter: DF) formået at vokse stødt gennem sin levetid siden 1995, hvor partiet blev dannet af udbrydere fra Fremskridtspartiet med formålet at kæmpe mod EU og indvandring. Siden da er partiets vælgeropbakning steget fra valg til valg og DF har opnået stor politisk indflydelse som VK-regeringens støtteparti siden Folketingsvalget i 2001. Trods ændrede samfundsforhold og skiftende fokus på politiske emner i medierne gennem de seneste år, har partiet således opnået en konstant stigning i vælger- og mandattal.

Med partiets kontroversielle holdninger til indvandrere, en inkarneret modstand mod EU og en række eksklusioner af partimedlemmer, er DF et parti, som ofte trækker overskrifter i medierne og som på mange måder skiller sig ud på den politiske scene. Dette både i form af partiets politiske holdninger, som ofte møder stor kritik fra andre partier, medier, foreninger, borgere osv., men også partiets ledelsesstil som topstyret parti er kontroversiel på den politiske scene.

DFs unikke succes og position i dansk politik i nyere tid, åbner op for en række spørgsmål omkring, hvordan DF har opnået og ikke mindst vedholdt deres vælgeropbakning.

³ Kristendemokraterne er i dag repræsenteret ved Per Ørum Jørgensen, som ved seneste Folketingsvalg blev valgt ind for Konservative, men valgte at blive løsgænger for Kristendemokraterne i juni 2010. Således er partiet repræsenteret, men ikke valgt ind, hvilket er det afgørende for mit ræsonnement.

Jeg ønsker med dette speciale at undersøge, hvordan DF gennem de seneste 15 år har formået at opnå og opretholde deres stadig stigende vælgeropbakning ud fra en kommunikationsanalytisk betragtning med fokus på forholdet mellem vælger og parti.

Da et politisk parti defineres af sine holdninger og værdier, ønsker jeg at iagttage, hvordan DFs mærkesager træder frem som politisk kommunikation og skaber attraktion hos den gruppe af vælgere, som udgør partiets vælgerpotentiale. Således ønsker jeg at gå bag om partiets kontroversielle holdninger til EU og indvandring, og iagttage *hvordan* mærkesagerne knytter an til en meningsskabende⁴ kommunikation i relationen vælger/parti.

Målet med dette speciale er ikke en total analyse af partiets kommunikation, da dette ville spænde langt ud over dette speciales omfang, men at foretage et analytisk nedslag med henblik på at afdække, hvordan DFs formidling og italesættelse af centrale politiske budskaber i relationen til vælgeren kan iagttages som politisk strategisk kommunikation formidlet af partiets ledelse. Jeg ønsker således at iagttage, hvordan partiet skaber sig selv i kommunikation.

1.2 Problemformulering

Hvordan kan Dansk Folkepartis formidling af politiske budskaber iagttages som politisk kommunikation?

- Hvordan kan DFs mærkesager iagttages som en relation mellem vælger og parti?
- Hvordan skaber DF politisk mening omkring sine politiske budskaber?
- Hvordan kan DFs selvfortælling iagttages som grundlag for en fælles forståelse?

1.3 Analysestrategi og Begrebsafklaring

I det følgende vil jeg med udgangspunkt i problemformuleringen kort redegøre for, hvordan centrale begreber forstås og anvendes i specialet.

Da jeg arbejder ud fra en 2. ordensiagttagelse af DFs formidling af budskaber som politisk kommunikation, er *iagttagelse* og *kommunikation* bærende begreber for min analytiske og

⁴ Mening defineres som det, der bevirker, at noget vælges og noget fravælges, dvs enheden af forskellen aktualitet/potentialitet.

teoretiske tilgang til empirien; jeg iagttager *hvordan*, der iagttages og ikke *hvad* eller *hvorfor* der iagttages, da iagttagelse er et konstrueret blik. Mit fokus er således, hvordan der iagttages i kommunikationen og inden for hvilket mulighedsrum, dette er muligt.

Nedenstående er en introduktion til *iagttagelse* og *kommunikation* som 2. ordensiagttagelser af DFs politiske program og formidling.

1.3.1.1 Iagttagelse

Iagttagelse er ifølge Luhmann en forskelsdannende operation, som ikke refererer til subjekter, men til forskelle: at iagttage er at mærke noget inden for rammen af en forskel. (Andersen 1999:109) Enhver forskel har en inderside (den markerede forskel) og en yderside, som udgør rammen for en iagttagelse. Det er altså forskellens ramme, som bestemmer, hvad og hvordan der iagttages. Iagttagelse er således enheden af forskellen indikation/forskel. Hver gang der iagttages, markeres den ene side af forskellen og den anden forbliver umarkeret. Det er aldrig muligt at markere begge sider på én gang i én iagttagelse. (Andersen 1999:110) Det er i denne forbindelse en vigtig pointe, at iagttagelsen indeholder en blind plet, som gør, at iagttagelsen ikke kan se, at den ikke kan se, hvad den ikke kan se – dvs. den fremkommer som en 2. ordensiagttagelse. (Andersen 1999:111)

Som iagttager må jeg være bevidst om, at realiteten afhænger af iagttagelsesblikket. Således kan jeg ikke iagttage kommunikation som et fikseret forhold, men kan derimod iagttage en række præmisser, som gør DFs politiske budskaber iagttagelige som iagttagelser. Dette gør imidlertid ikke iagttagelsen til et tilfældigt blik, og betyder ikke, at resultaterne af min analyse er uden værdi, men derimod at der ikke er noget givent ved dem. (Andersen 1999:115)

Mit valg af teorier til at understøtte min kommunikationsanalyse er et konstrueret valg og derved et fravalg af andre teorier. Samtidig bygger min analyse på en række empiriske data, som ligeledes udgør en konstrueret empiri i forhold til det blik, der anlægges gennem specialet. Som indgangsvinkel har jeg valgt et blik, hvorfra jeg iagttager, hvilket har konsekvenser for, hvordan empirien træder frem.

1.3.1.2 Kommunikation som 2. ordensiafgørelse

Da jeg iagttager DFs formidling af politiske budskaber som kommunikation af 2. orden, har jeg valgt at lægge mig op af Niklas Luhmanns forståelse af kommunikation som en enhed enheden af tre selektionsprocesser: information, meddelelsesform og forståelse. (Kneer & Nassehi 2002:85) Information dækker over det ”noget” som kommunikeres mellem afsender og modtager, mens meddelelse dækker over den bevægelse, hvor afsender overdrager informationen til modtager. (Thyssen 2003:17)

Forståelse bestemmes af den kommunikation, som knytter an til kommunikationen, og der er derfor ikke overensstemmelse mellem information og forståelse. Der er altså først tale om kommunikation, når alle tre selektionsprocesser har fundet sted. Således er forståelse afgørende for den videre anknytning til et budskab, da forståelsen udgør den efterfølgende anknytning for ny kommunikation ved at aktualisere én af mange mulige anknytninger. (Andersen 1999:126) Kommunikation kan således ikke anskues som envejsformidling, men kræver samspil mellem to kommunikationer, dvs. at kommunikationen ikke kan eksistere som enetale og simpel formidling af budskaber, men skal anskues i relationen til den anden kommunikation, som f.eks. kan træde frem i mødet med vælgeren. Et budskab, f.eks. modstand mod EU, kan knytte an til en række forståelser hos forskellige interessenter, hvis anknytning er styrende for, om kommunikation lykkes som en fælles forståelse. Dette er af afgørende betydning for DF, hvis succes netop beror på en fælles forståelse med vælgeren.

Da vælgerens forståelse ikke kan styres, må DF søge at skabe en fælles mening omkring sine mærkesager, således at der opnås en fælles virkelighed, hvorfra der iagttages.

Det er i denne forbindelse af information og meddelelse træder frem som politisk kommunikation.

1.3.1.3 Politisk kommunikation

Da jeg bruger kommunikationsbegrebet til at analysere politiske tekster, der udgør en særlig form for kommunikation, har jeg valgt at udvide kommunikationsbegrebet, så det knytter an til en politisk kontekst.

Politik kan iagttages som udtryk for meningsrammer, holdninger og værdier modsat kundskaber og fakta. (Heradstveit & Bjørge 1988:16) Denne definition dækker imidlertid over en iagttagelse af politik i sit *rene* udtryk, dvs. som ideologisk forhold, og tager derfor

ikke højde for magt og strategiske hensyn. Jeg har derfor valgt at udvide min definition af politik, som i dette speciale skal læses i spændingsfeltet mellem ideologi og strategi, da jeg mener, at en ren ideologisk iagttagelse af politik vil være en reducering af politikbegrebet. Jeg iagttager således politisk kommunikation som et strategisk forhold.

Politik er et komplekst virkefelt, da politik pr definition indeholder hensyn til en række interesseforhold i forhold til diverse interessenter. I denne forbindelse spiller politisk kommunikation en vigtig rolle, da politisk kommunikation kan iagttages som et redskab i enhver politisk kontekst med formålet at bringe et politisk budskab fra afsender til modtager med den hensigt at få modtageren til at handle. Mit fokus er alene er vælgeren, hvorfor det er alene er kommunikationen vælger/parti, der markeres inden for iagttagelsen. Som Negrine påpeger, så beskæftiger politisk kommunikation sig i særlig grad med magtaspektet og om hvordan de, der ønsker politisk magt, søger at opnå denne. (Negrine & Stayner 2007:3)

1.3.1.4 Æstetik

Kommunikation kan pr definition ikke styres, da den først får sin essens i mødet med en anden kommunikation, hvilket betyder, at kommunikation i et politisk forhold er omgæret af stor usikkerhed. DF kan aldrig være sikker på, hvordan et budskab bliver modtaget, men kan alligevel søge at påvirke vælgeren anknytning til de politiske budskaber.

Ifølge Ole Thyssen rummer kommunikation en æstetisk dimension ”et overskud af mening og effekt som beror på, at kommunikation må betjene sig af sanselige medier og folde sig ud i tid”. (Thyssen 2003:15) Dette hænger sammen med, at kommunikation er det stof, som organisationer er gjort af, og da kommunikation må forme mening i sansede mønstre, kan en organisation ifølge Ole Thyssen ikke undgå at være en del af æstetikens virkefelt. (Thyssen 2003:15) Således rummer kommunikation en sanselig dimension, som i samspil med mening gør kommunikation iagttagelig som æstetisk og derved åbner op for brugen af æstetiske virkemidler til at påvirke vælgeren i en bestemt retning. *”De æstetiske virkemidler, som en organisation betjener sig af, betragtes som vellykkede, når det lykkes dem at aktivere dette brændpunkt, fange, forføre og fastholde modtager, og sætte håndtag på ham, så han af egen drift gør som ønsket”*. (Thyssen 2003:75) Det vil aldrig være muligt at kontrollere kommunikation, men æstetikken gør det muligt at påvirke og forføre ved at indkode information i et medie, f.eks. fortællingen. Æstetikens funktion er at

forstærke kommunikationens kraft til at overbevise ved at øge modtageligheden ved at skabe attraktion, så modtageren fanges, fascineres og fastholdes. (Thyssen 2003:87) Jeg iagttager derfor DFs formidling af politiske budskaber, som et strategisk forhold, der knytter an til æstetiske virkemidler med formålet at stemme vælgeren i retning af en særlig forståelse.

1.4 Empiri

Det er specialets formål at iagttage Dansk Folkepartis formidling af politiske budskaber som politisk kommunikation. Specialets analytiske fokus er således den kommunikation, som udgår fra partiledelsen, dvs. den offentlige kommunikation, der møder vælgeren.

Det er partiets *røde tråd*, der er specialets analytiske udgangspunkt. Således er jeg ikke interesseret i at beskrive en udvikling fra A til B, men derimod at iagttage DF som en enhed af kommunikerede beslutninger. Det som gør DF interessant som case er netop konstansen i de politiske mærkesager, *modstand mod EU og begrænsning af indvandring*, som eksisterer uafhængigt af tid. Det interessante er således ikke, hvordan DF tilpasser sig aktuelle samfundsforhold, men den anden vej rundt: hvordan aktuelle samfundsforhold bruges til at forstærke de politiske budskaber som politisk kommunikation.

Som primær empiri har jeg valgt DFs årsmødetaler, som afholdes af partiformænd Pia Kjærsgaard på partiets årsmøder. Talerne er begrænset til én om året, og udgør derved kun en brøkdel af den politiske kommunikation, som finder sted gennem året, men modsat diverse historier i medierne er årsmødetalerne DFs egen fortælling.

Talerne er interessante, da de i reneste form knytter an til partiets formidling af budskaber, både hver for sig og samlet set. Årsmødetalerne kan iagttages som udtryk for en årlig selvfortælling, hvor partiets ledelse definerer partiet og dets mission og således giver et samlet billede af partiet, som partiet definerer sig selv og ønsker at blive iagttaget af vælgeren.

Årsmødetalen er formand Pia Kjærsgaards fremmeste mulighed for at tale uafbrudt i halvanden time til et engageret publikum og med intens pressedækning. Således kan talerne anskues som en årlig status på en overordnet kommunikationsstrategi, som danner grundlaget for den kommunikation som dagligt møder vælgeren som brudstykker i pressen.

Årsmødeterne eksisterer først og fremmest i mundtlig form, men jeg har valgt kun at beskæftige mig med den skriftlige form af materialet. Dette er en afgrænsning, som udelukker en analyse af det nonverbale såsom kropssprog, tonefald osv., men samtidig muliggør en analyse af retoriske virkemidler.

Da partiet har eksisteret i snart 15 år, forefindes der samme antal årsmødeter. Jeg har valgt at arbejde med talerne fra de år, hvor der har været Folketingsvalg i Danmark (første valg undtaget grundet manglende tilgængelighed) da disse viser, hvordan aktuelle samfundsforhold kommer til syne og knytter an til partiets valgkampagner, som i høj grad har vælgeren som fokus. Jeg har desuden valgt at medtage de to seneste taler fra 2008 og 2009, da en gennemgang af talerne viser et væsentligt skred i talernes form og retorik fra 2007 og frem, hvilket gør disse taler særligt interessante i forhold til den strategiske kommunikation.⁵ Samtidig er de seneste års taler interessante pga. aktualitet og bredte.

Da jeg netop ønsker at iagttage årsmødeterne som udtryk for en *rød tråd*, der viser partiets formidling af politiske budskaber som en indre sammenhæng, er det min tese, at et anderledes udvalg eller antal årsmødeter ikke ville ændre på analysens væsentlige resultater. Det er imidlertid en forudsætning for empiriens validitet, at et bredt udvalgt af taler er repræsenteret.

1997	2001	2005	2007	2008	2009
Første tilgængelige tale. Året før partiets 1. valg	Året for partiets 2. Folketingsvalg og store gennembrud	Året for partiets 3. Folketingsvalg	Året for partiets 4. og seneste Folketingsvalg	Aktualitet/bredte	Aktualitet/Bredte

I forbindelse med det specialets indledende caseafsnit og analysens del 1, anvender jeg foruden årsmødeterne et bredt repertoire af sekundær empiri, som har til formål at give et bredt billede af partiet og danne et analytisk fundament for den øvrige analyse. Hertil benyttes partiets principprogram, som danner rammen om partiets erklærede værdigrundlag, partiets egen oversigt over mærkesager samt diverse informationer fra partiets hjemmeside og nyhedssites på nettet, bl.a. med nyhedshistorier om partiet samt

⁵ Dette skred i talernes henviser til, at talerne fra 2007 og frem er betydelig længere end de tidligere taler og ligeledes indeholder diverse "personlige" betragtninger, som vil blive nærmere behandlet i den narrative analyse.

udtalelser fra partiets ledelse. Nyhedsmedierne adskiller sig fra den øvrige empiri ved ikke at være intern, men er flere steder medtaget for at belyse relevante nyhedshistorier om partiet. Kun partiledelsens egen formidling (skriftligt såvel som mundtligt) iagttages imidlertid i relation til partiets kommunikation.

Foruden ovenstående empiri anvendes i forbindelse med vælger- og partianalysen diverse data og statistikker fra Samfundsstatistik samt andre empiriske studier, som indeholder bearbejdede data, som jeg i mit speciale anvender som empirisk baggrund for min vælger- og partianalyse, der primært er bygget op omkring tal og data fra tidligere folketingsvalg.

Dokumenter og referencer er udvalgt efter relevans og tilgængelighed.

Jeg baserer mine konklusioner på et begrænset grundlag, hvilket er et bevist valg i forhold til specialets omfang. I forhold til analysens formål, er det imidlertid min vurdering, at empirien forekommer relevant og opfylder analysens formål.

1.5 Afgrænsning

En 2. ordensiagttagelse af DFs formidling af budskaber i relation til vælgeren, er samtidig en afskrivning af en lang række øvrige iagttagelser, som kunne være anlagt som genstand for specialet. Ethvert valg er samtidig et fravalg, hvilket skaber et konstrueret blik på den iagttagede kommunikation.

Nedenstående er et oprids af en række væsentlige afgrænsninger, som er foretaget.

Da formålet med specialet er at afdække partiets formidling af centrale politiske budskaber i relation til vælgeren, lægger jeg et analysestrategisk blik på kommunikationen, som gør iagttagelsen blind over for øvrige iagttagelser. Partiets kommunikationsmæssige hensyn til øvrige interessenter såsom øvrige partier, interesseorganisationer, embedsmænd osv., vil således ikke indgå som en del af analysen, hvilket giver et reduceret billede af partiets strategiske formidling, men samtidig bibeholder et nødvendigt fokus. Dog er det vigtigt, at have in mente, at vælgeren blot er ét af mange strategiske hensyn, som må formodes at spille ind på partiledelsens formidling af budskaber, der knytter an til politisk kommunikation.

Samtidig bevirker den begrænsede mængde og bredde i empirien, at analysen alene kan iagttages som et nedslag i en større kommunikationsstrategi, som ikke vil blive behandlet yderligere i dette speciale.

Som politisk aktør er DF repræsenteret mange steder i samfundet, og har foruden sin rolle i Folketinget indflydelse i kommuner, byråd, EU-parlamentet mm., hvor partiet er valgt ind på baggrund af vælgeropbakning. For at afgrænse undersøgelsens omfang, har jeg i min analyse valgt kun at beskæftige mig med partiets rolle i Folketinget. Denne afgrænsning spiller især en rolle i forhold til vælgerprofilen, som kun behandler vælgerdata fra Folketingsvalg. Dette er en forenkling af det samlede politiske billede, da mange vælgere stemmer på forskellige partier til hhv. Folketings-, kommunal og Europaparlamentsvalg.⁶ I forhold til specialets overordnede mål, mener jeg dog ikke, at denne afgrænsning har væsentlig betydning for analysens udfald, da kommunikationen, der knytter an til årsmødetalerne, ansues som et samlet udtryk.

Det er ikke min hensigt med specialet at sammenligne DF med øvrige partier, dog vil jeg enkelte steder fremhæve punkter, hvor DF synes at skille sig væsentligt ud fra de øvrige folkevalgte partier, og der drages en parallel til politiske partier uden for Danmark, for at skabe en kulturel perspektivering. Jeg forholder mig i disse tilfælde ikke til andre partiers kommunikation, men alene DF og aktuelle kommunikation i relation til partiets vælger.

Det er udelukkende ledelsens offentlige kommunikation som ligger til grund for specialet, da det alene er den offentlige formidling som møder vælgeren og knytter an til vælgeren som kommunikation. Analysen behandler således ikke den interne kommunikation i partiet, da denne ikke er genstand for undersøgelsesfeltet og videre ikke er tilgængelig.

⁶ Ved regionalvalget i 2005 fik DF væsentligt færre stemmer end ved Folketingsvalget samme år. (Samfundsstatistik 2008 tabel 10.14) Samme billede gør sig gældende i forhold til Europaparlamentet.

DEL 2

2 Dansk Folkeparti: præsentation og præmisser

Som det fremgår, er specialet et kommunikationsanalytisk casestudie af Dansk Folkepartis politiske kommunikation og derved en iagttagelse af en iagttaget virkelighed, som træder frem gennem den valgte case. Jeg vil i det følgende præsentere Dansk Folkeparti samt det vælgersegment, som udgør partiets vælgerpotentiale.

2.1 Dansk Folkeparti

Med kun 15 år i bagagen er DF et relativt nyt parti, men har i højeste grad formået at sætte et solidt fingeraftryk på dansk politik og i danskernes bevidsthed. DF er et parti, man som vælger og samfundsborger ikke kan undgå at have en mening om, hvad enten man støtter dem, afskyr dem eller elsker at hade dem. Som landets 3. største parti og regeringens støtteparti siden 2001, er DF et parti med stor politisk indflydelse, og samtidig et parti med tydelige og til tider kontroversielle holdninger i forhold til deres mærkesager, som danner rammen om partiets politiske fundament, som i høj grad er kendetegnende for partiet.

Både politisk, historisk og organisatorisk er DF på mange måder et parti, der skiller sig ud i dansk politik og det kan være vanskeligt at placere på den traditionelle højre-venstre skala. Pga. partiets holdninger til indvandring, bliver partiet ofte omtalt som et højreorienteret parti, mens partiets velfærdspolitik modsat bliver sammenlignet med bl.a. Socialdemokraternes. Selv betegner DF sig som et midterparti. ”*Dansk Folkeparti er i dag Danmarks midte. Vi er nutidens ægte socialdemokrater og konservative. Vi er partiet lige midt på midten, der har nogle af svarene på tidens mest påtrængende spørgsmål.*” (Årsmødetale 2009)

2.1.1 Dannelsen af partiet

DF blev den 6. oktober 1995 stiftet på Christiansborg. Bag dannelsen af partiet stod Pia Kjærsgaard, Poul Nødgaard, Ole Donner og Kristian Thulesen Dahl. Alle fire havde indtil denne dato repræsenteret Fremskridtspartiet, som havde siddet i Folketinget siden Jordskredsvalget i 1973, men som følge af store interne uoverensstemmelser i Fremskridtspartiet - politisk som organisatorisk - kulminerende de interne uoverensstemmelserne i partiet med et kaotisk landsmøde for åben skærm i september 1995 med Pia Kjærsgaard i spidsen.⁷ Dette medførte, at de fire fremtrædende folketingsmedlemmer valgte at forlade partiet for at gå sammen om at stifte Dansk Folkeparti, som blev grundlagt ud fra to overordnede formål: (Årsmødetale 2005)

- * At sætte en stopper for masseindvandringen.

- * At Danmark skal forblive et frit og selvstændigt land.

Pia Kjærsgaard blev i forbindelse med DF's første årsmøde i 1996 enstemmigt valgt til partiets formand. Ved alle efterfølgende årsmøder er Pia Kjærsgaard ligeledes blevet enstemmigt genvalgt. Kristian Thulesen-Dahl er ligeledes stadig en fast del af partiets øverste ledelse, og fungerer som gruppeformand for partiet, mens de øvrige to stiftere ikke længere er en del af partiet. Partiets øverste ledelse tæller i dag foruden Pia Kjærsgaard og Kristian Thulesen-Dahl også Peter Skaarup, som har fungeret som partiets næstformand siden 1998.

2.1.2 Vejen mod indflydelse

DF er siden sin stiftelse i 1995 vokset betydeligt i vælger- og mandattal. Ved folketingsvalget i 1998, som var det første valg til Folketinget med DF's liste "O" (for Optimisme) på valgplakaten, opnåede partiet 7,4% af stemmerne og kunne derved stille med en folketingsgruppe på 13 mandater.⁸ Partiet var dengang uden betydning for flertalsdannelsen og med Poul Nyrup Rasmussen som statsminister blev DF ikke en del af forligsarbejdet. Poul Nyrup Rasmussen har ved gentagne lejligheder udtrykt sin afstandtagen til DF, og under Folketingets åbningsdebat i oktober 1999 faldt de berømte ord "*stuerene, det bliver I aldrig*".⁹

⁷ http://www.danskfolkeparti.dk/Dansk_Folkeparti_stiftes_6._oktober_1995.asp

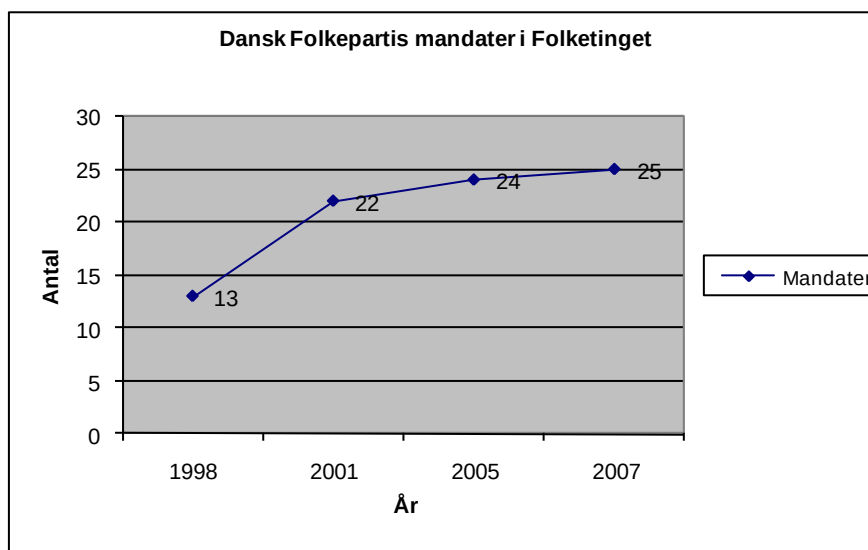
⁸ Alle vælgerdata i dette afsnit er fra Samfundsstatistik 2008

⁹ <http://jp.dk/indland/article796349.ece>

Ved valget i 2001 steg DF's vælgerandel markant, da DF fik 12% af stemmerne og derved 22 mandater. Dette placerede partiet i en nøgleposition, idet DF sammen med Venstre og De Konservative udgjorde flertallet i Folketinget. Resultatet af valget blev en VK-regering under ledelse af Anders Fogh Rasmussen (V) med DF som parlamentarisk støtte parti – en rolle DF har bibeholdt lige siden - i dag med Lars Lykke Rasmussen som statsminister. Pia Kjærsgaard betegner selv valget i 2001 som epokegørende for dansk politik og sonderer mellem et før og et efter 2001 i dansk politik: ”Vi har gjort en kæmpe forskel for Danmark. Der er i dansk politik en tid før 2001 og en tid efter 2001. Det er åbenlyst for alle, også – og måske især? – for dem, der ikke kan lide os.” (Årsmødetale 2009)

Ved seneste folketingsvalg d. 13. november 2007 opnåede Dansk Folkeparti sin hidtil største stemmeandel med 13,9 procent. Det svarer i alt til 479.532 stemmer – 34.585 flere stemmer end ved valget i 2005, hvilket resulterede i en fremgang på ét mandat til i alt 25 mandater. Således har DF siden 2005 været det 3. største parti i Folketinget. Som støtteparti til regeringen deltager DF i forlig på alle politiske områder, indgår finanslovsaftaler med regeringen og har bl.a. været medspiller i at få ændret udlændingepolitikken, bl.a. i form af markant skærpede regler for at opnå dansk indfødsret samt en skærpet integrationslov. Senest ved finanslovsforhandlingerne i november 2010, indgik DF og regeringen en aftale om en ny lov for familiesammenføringer, som betyder, at ansøgere skal opfylde en række kvalifikationskrav.

Figur 1 Mandatudvikling

2.1.3 Partiets politiske fundament

”Dansk Folkepartis formål er at hævde Danmarks selvstændighed, at sikre det danske folks frihed i eget land samt at bevare og udbygge folkestyre og monarki” Dette er de indledende ord til Dansk Folkepartis principprogram, som er et udtryk for partiets værdigrundlag og danner rammen om dets politiske standpunkter og mærkesager.

Som nævnt ovenfor er partiet bygget op omkring indvandre- og EU-politik, som i hele partiets levetid har været øverst på den politiske dagsorden: *”... det er stadig de to overordnede formål fra dengang, der er årsagen til at vi er her. For de er jo betingelsen for, at der i øvrigt kan skabes resultater på alle de andre vigtige områder - og selve betingelsen for Danmarks velfærd.”* (Årsmødetale 2005)

I DFs principprogram står der følgende om partiets holdning til indvandrere i det danske samfund: *”Danmark er ikke et indvandrerland og har aldrig været det. Vi vil derfor ikke acceptere en multi-etnisk forvandling af landet. Danmark er danskernes land, og borgerne skal have mulighed for at leve i et trygt retssamfund, der udvikler sig i overensstemmelse med dansk kultur.”* DF arbejder målrettet for, at flygtninge skal hjemsendes, så snart det er muligt og kriminelle udlændinge skal udvises straks efter udestået straf. Det skal være vanskeligt at opnå permanent ophold i Danmark og indvandrere skal følge dansk kultur for at blive en del af det danske samfund.

Medlemmer af partiet, herunder Pia Kjærsgaard, har ved gentagende lejligheder kommet med kontroversielle, som har medført stor debat og mediedækning. Mogens Camre som indtil for nyligt repræsenterede DF i Europa Parlamentet, udtalte fra talerstolen ved DFs årsmøde i september 2001, få dage efter angrebet på World Trade Center i New York *”Alle vestlige lande er infiltreret af muslimer. Nogle taler pænt om os. Men de venter kun på at blive nok til at få os fjernet,”*¹⁰ Senere til landsmødet i 2008 var Camre igen på talerstolen med følgende budskab: *”Islam vil dominere Europa. Og islam er uforenelig med vore værdier. Og derfor skal islam smides ud af Europa”*.

I 2007 var præst og Folketingsmedlem for DF Søren Krarup i vælten, da han sammenlignede muslimske tørklæder og hagekors: *”For så vidt som man siger, at hagekorset er symbolet på nazismen, så er det jo altså af samme art som Islams*

¹⁰ <http://politiken.dk/politik/ECE1302581/df-mogens-camre-skal-sige-undskyld-for-nazi-sammenligning/>

tørklæde”.¹¹ Udtalelsen faldt i forbindelse med en aktuel debat om retten til at bære tørklæde på talerstolen i Folketingssalen.

I januar 2010 skabte partimedlem Jesper Langballe en række overskrifter efter at han i et indlæg i Berlingske Tidende i kølvandet på udtalelser fra Trykkefrihedsselskabets formand om, at muslimer voldtager deres døtre, udtalte følgende: ”Selvfølgelig skulle Lars Hedegaard ikke have sagt, at der er muslimske fædre, der voldtager deres døtre, når sandheden i stedet synes at være, at de nøjes med at slå døtrene ihjel (de såkaldte æresdrab) - og i øvrigt vender det blinde øje til onklers voldtægt.”

Det er udtalelser som disse, der flere gange har betydet, at medlemmer af DF er blevet anklaget for racisme.

Foruden indvandre- og EU-politik fokuserer DF på yderligere fire mærkesager, som er skitseret i tabellen nedenfor.

Tabel 1 DFs mærkesager

Mærkesag	<i>Highlights fra partiets hjemmeside</i>
Udlændingepolitik	Stram udlændingepolitik og ægte velfærd
EU-politik	Vi siger nej til EU-forfatningen
Socialpolitik	Vi står vagt om de svage
Sundhedspolitik	Ventelister skal væk
Dyrevelværd	Vi vil tilgodese naturen og dyrene
Retspolitik	Vi vil have et trygt land (forbrydere skal straffes hurtigt og kontant)

Disse mærkesager er partiets politiske fundament og derved fasttømrede holdepunkter, som ligeledes danner grundlaget for partiets kampagner og valgmaterialer, der i langt de fleste tilfælde tager afsæt i et eller flere af nævnte områder.

Karakteristisk for partiets mærkesager er, at partiet har tydelige og rodfæstede holdninger, som ikke har ændret væsentligt karakter gennem partiets levetid.

¹¹ <http://politiken.dk/indland/article286086.ece>

”Man må aldrig gå på kompromis med sine værdier og grundholdninger blot for at fastholde indflydelse. Men man skal ikke være så bange for kompromisser, at man alene som følge af stædighed mister sin indflydelse. Der er dog emner, værdier og hjerteblod, hvor man aldrig kan give sig. Hvor der ganske enkelt ikke er noget at give af. Hvor man ganske enkelt må kæmpe sin sag, ”dø om så det gælder”. Sådan er det for mennesker. Og sådan er det for partier.” (Årsmødetale 2008)

DF ønsker efter eget udsagn et bredt politisk samarbejde – dog inden for rammerne af partiets mærkesager og centrale værdier. Især partiets kamp for begrænsning af indvandring har ofte ført til store sammenstød med de øvrige partier og vanskeliggjort et bredt politisk samarbejde, særligt i forhold til De Radikale og partierne til venstre for midten.

2.1.4 Dansk Folkepartis ledelsesstruktur

Som politisk parti er det i sagens natur DFs politiske værdier og holdninger, som definerer DF, men DF er samtidig en organisation, der som enhver anden organisation består af en ledelse, der definerer et *indenfor* i forhold til partiets omverden. Det er ledelsen som træffer beslutninger og derved ledelsen som definerer partiets politik og organisering både internt og eksternt. Særligt i en politisk organisation som DF spiller ledelsen en central rolle, da partiets leder samtidig er partiets formand, som er afhængigt af såvel partimedlemmer som vælgernes opbakning for at kunne bevare sin position.

DF er et parti med en stabil og tydelig ledelse, som sætter rammerne for partiets politiske dagsorden, der er centralt besluttet. Samtidig tolererer partiet ikke offentlig kritik fra medlemmer af partiet, hvilket bevirker, at DF ledelse besidder en streng styring af partiets kommunikation til offentligheden og derved vælgeren.

I toppen af DF's organisering sidder partiets hovedbestyrelse, som består af 12 medlemmer – heraf Pia Kjærsgaard, Peter Skaarup og Christian Thulesen Dahl, som tilsammen udgør

partiets inderkreds. Hovedbestyrelsen kan ifølge partiets vedtægter med to tredjedels flertal ekskludere medlemmer, organisationer og lokalforeninger med omgående virkning.¹²

Flere gange er medlemmer af DF blevet ekskluderet af partiledelsen pga. deres udtalelser om muslimer eller tilknytningen til yderliggående foreninger som Dansk Front eller Dansk Forum. En anden årsag til ekskludering af medlemmer har været med begrundelsen, at medlemmerne offentligt har kritiseret partitoppen for at være lukket og topstyret.¹³ DF afviser ikke at være topstyret, men vil ikke acceptere at intern kritik gøres offentlig. Fælles for ekskluderingerne er, at det alene er ledelsen som beslutter, hvornår et partimedlem skal ekskluderes og at dette som oftest er med øjeblikkelig effekt.

”Vi er et topstyret parti. Vi har en ledelse, der tager ansvar for, at såvel politikken formuleres og eksekveres som at organisationen fungerer. Sådan er det, det ved alle - og vi er stolte af det... Det er noget sludder, at vi ikke har åbenhed og ytringsfrihed. Det har vi masser af. Spillereglerne er bare sådan, at vi diskuterer med hinanden indbyrdes internt, f.eks. på vores mange møder, ikke om hinanden eksternt i medierne.”¹⁴

2.2 Dansk Folkepartis vælgerprofil

Vælgeren er DFs livsnerve, og derved en vigtig præmis for iagttagelsen af den politiske kommunikation. Ud fra en række empiriske data om DFs vælgere ved de seneste Folketingsvalg, ønsker jeg at tegne et billede af såvel den aktuelle, som den potentielle vælger. Vælgerprofilen har til formål at markere vælgeren som en forskel til den samlede vælgerskare ved at afdække karakteristika hos de vælgere, som ved de seneste Folketingsvalg har stemt på DF. Således markeres vælgeren inden for rammen af en forskel, hvilket er nødvendigt for at kunne iagttage vælgeren som genstand for en iagttagelse.

DFs vælgerprofil er en generalisering, som giver vigtig information om partiets aktuelle vælgere samt vælgerpotentialer og således træder frem som en væsentlig præmis for DFs kommunikationen af politiske budskaber.

¹² http://www.danskfolkeparti.dk/pictures_org/landsorganisation.pdf

¹³ <http://nyhederne-dyn.tv2.dk/article.php/id-10346407:mange-dfmedlemmer-er-r%C3%B8get-ud-gennem-%C3%A5rene.html>

¹⁴ http://www.danskfolkeparti.dk/Dansk_Folkeparti_ekskluderer_urostiftere_.asp#again

Med DFs relativt korte levetid som politisk parti, har partiet kun været opstillet ved fire folketingsvalg. Modsat de store *gamle* partier, som Socialdemokraterne Venstre, Konservative og Radikale Venstre med flere menneskealdre bag sig, har DF ikke kunne nå at opbygge samme lange tradition for kernevælgere. Alligevel findes der en række data over karakteristika hos de vælgere, som ved de seneste Folketingsvalg har valgt at sætte deres kryds ud for DF. Sammenholder man data om DFs vælgere med data fra den samlede vælgerskare i Danmark, fremkommer et billede af, hvilke type(r) af vælgere, som partiet primært opnår støtte fra.

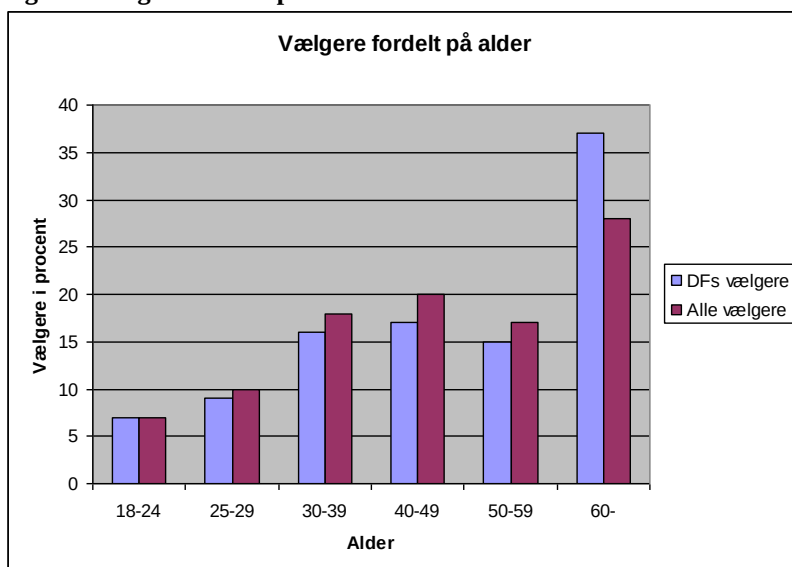
Der findes mange kriterier efter hvilke, man kan opdele vælgere med formålet at tegne et billede af den typiske vælger for et bestemt parti: alder, køn, geografi, uddannelse, arbejdsfunktion, sociale klasse kan spille en vigtig rolle. I forhold til DFs vælgere, tager jeg primært udgangspunkt i de tre kriterier, hvor DFs vælgere skiller sig tydeligst ud fra den samlede vælgerskare: alder, uddannelse/erhverv og husstandsindkomst.

2.2.1 Alder og Køn

Tal fra Mandag Morgen viser en iøjefaldende aldersfordeling i DFs vælgerskare. Hele 37% af DFs vælgere tilhører den ældre del af befolkningen over 60 år. Ud af den samlede vælgerskare udgør andelen af vælgere over 60 år *kun* 28%, hvilket lægger DFs vælgere betydeligt over gennemsnittet i aldersfordelingen. Dette bevirker, at DF er det parti med den suverænt største andel af vælgere over 60 år. Det betyder samtidig, at DF i de øvrige aldersklasse (de yngste undtaget) har en mindre andel af vælgerne end gennemsnittet af de øvrige partier.

Blandt partiets vælgere er der flere mænd end kvinder. Denne forskel er dog ikke meget udtalt og vil derfor ikke blive behandlet yderligere.

Figur 2 Vælgere fordelt på alder

Kilde: Samfundsstatistik 2008, tabel 10.3

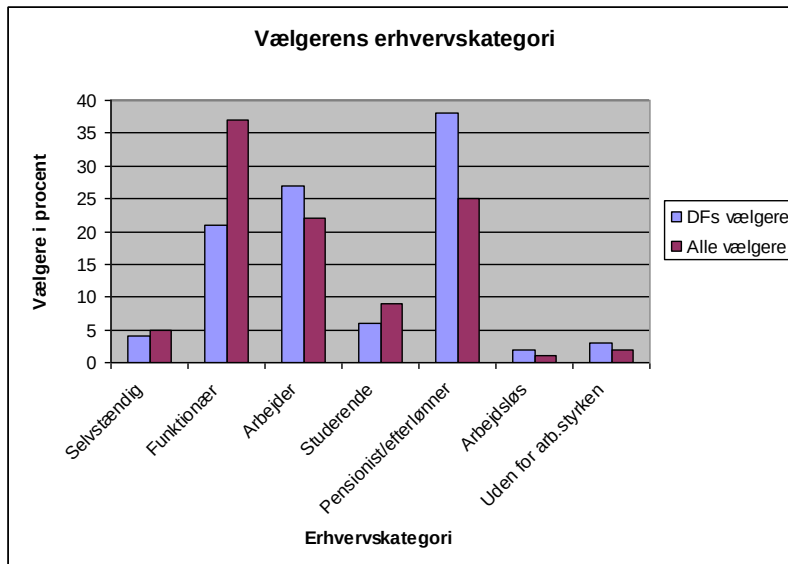
2.2.2 Uddannelse og erhverv

Den store andel af vælgere over 60 år afspejles tydeligt i partiets erhvervssammensætning, idet pensionister og efterlønnere udgør mere end en tredjedel af partiets vælgergrundlag (38%) og derved den største gruppe vælgere i forhold til erhvervsstatus. Dette afspejles også i partiets medlemsprofil, hvor pensionister og efterlønnere udgør knap halvdelen af medlemsskaren. (Samfundsstatistik 2008, tabel 10.12)

Samtidig er DF til sammenligning med de øvrige partier det parti med størst andel arbejderstemmer (27%) og færrest funktionærer (22%). Ser man på den samlede vælgerskare, er funktionærerne den absolut største erhvervsgruppe (37%), men udgør hos DF den tredje største gruppe efter pensionister/efterlønnere og arbejdere. Dette hænger sammen med, at DFs har mange vælgere med kort uddannelsesbaggrund, som oftest vil findes i arbejderklassen. Ca. hver femte dansker med en folkeskoleeksamen eller en erhvervsuddannelse som højeste uddannelse, stemmer på DF. Til sammenligning stemte kun ca 3% af danskerne med en lang videregående uddannelse på DF ved valget i 2007 og udgjorde derved den mindste gruppe af DFs vælgere fordelt på uddannelsesmæssige baggrund. (Samfundsstatistik 2008, figur 10.3) Således er DF det parti med færrest akademikere blandt sine medlemmer. (Samfundsstatistik 2008, tabel 10.12) Uddannelse og

erhvervstilknytning må ud fra ovenstående antages at være en central faktor i DFs vælgergrundlag.

Figur 3 Vælgerens erhvervskategori

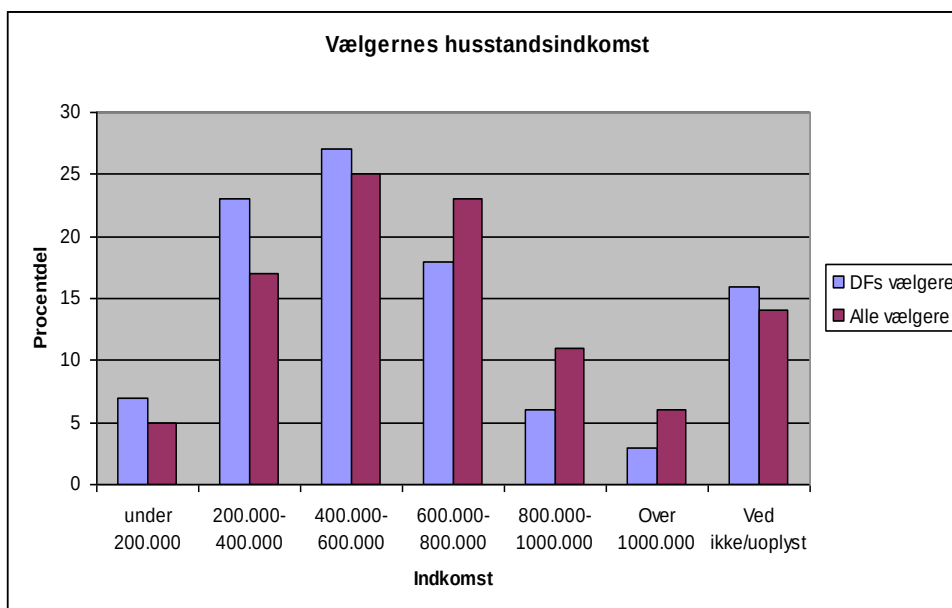
Kilde: Samfundsstatistik 2008, tabel 10.3

Det kan ud fra vælgerens erhvervssammensætning konkluderes, at DF har en overrepræsentation af ældre vælgere uden for arbejdsmarkedet samt vælgere med en kort eller slet ingen uddannelse.

2.2.3 Husstandsindkomst

En opgørelse over de danske vælgeres husstandsindkomst viser, at andelen af den totale vælgerskare med en husstandsindkomst på under 400.000 udgør 22%. For de som stemmer på DF er tallet 30%, hvilket viser, at DF har relativt flere vælgere med en lavere husstandsindkomst end gennemsnittet. Samtidig viser data, at den samlede vælgerskare med en husstandsindkomst på over 600.000 udgør 40%, mens det kun er tilfældet for 27% af DFs vælgere.

Figur 4 Vælgernes husstandsindkomst

Kilde: Samfundsstatistik 2008, tabel 10.3

Det kan heraf konkluderes, at DFs vælgere har en lavere husstandsindkomst end den gennemsnitlige vælger og at der blandt DFs vælgere er relativt få med en høj husstandsindkomst.

At DFs vælgere i gennemsnit har en lavere husstandsindkomst, kan til dels tilskrives partiets store andel af vælgere, der er pensionister og efterlønnere og derved uden for arbejdsmarkedet. Også partiets store andel af arbejdere og et lavt uddannelsesniveau vil afspejles i vælgerens husstandsindkomst.

En samlet karakteristik for DFs vælgere i 2008 viser at:

- Flere mænd end kvinder stemmer DF
- Vælgerne er geografisk jævnt fordelt, men med mindste koncentration i Københavns storkreds.
- Vælgere er aldersmæssigt over gennemsnittet
- Flere end 1/3 af DFs vælgere er enten på pension eller efterløn
- Største erhvervsgruppe er arbejdere med lav eller ingen uddannelse
- Har en husstandsindkomst under gennemsnittet

2.3 Dansk Folkepartis aktualitet i kulturelt perspektiv

I Danmark er DF pga. sine markante politiske standpunkter og udvalgte mærkesager et enestående parti i Folketinget og adskiller sig tydeligt med sine kontroversielle udmeldinger, når indvandring står til debat. En iagttagelse af partiet i international kontekst viser imidlertid, at der i flere af vores vesteuropæiske nabolande ligeledes findes partier med stærk national forankring og et partiprogram tæt op ad DFs. Ligesom DF har disse partier i de seneste år opnået stigende vælgeropbakning og stor mediebevågenhed pga. kontroversielle holdninger i forbindelse med indvandredebatten, og ligesom DF har partierne begrænsning af indvandring som vigtigste mærkesag, hvilket bl.a. er årsag til at disse partier ofte bliver ofte sammenlignet med DF i danske medier.

Særligt hollandsk og svensk politik (se nedenstående præsentationer af partierne) har i de seneste år båret præg af markante politiske kræfter med begrænsning af indvandring øverst på dagsordenen og et valgprogram tæt op ad DFs. Partierne har bl.a. vist sig på banen i forbindelse med Muhammedtegningerne, som indvandre-kritiske politikere fra de to lande i lighed med DF har støttet og forsvaret i ytringsfrihedens tegn. Samtidig har norske Fremskrittspartiet bragt egne tegninger i deres medlemsavis, som bærer præg af en religiøs karikatur, som af mange tolkes til at være profeten Muhammed.

Særligt Sverige og Norge lande, som Danmark ofte sammenlignes med både kulturelt og politisk, hvilket gør dem interessante at trække paralleller til. Også Holland ligger på mange måder kulturelt tæt på Danmark, men er primært taget med i denne skitsering, da Partij voor de Vrijheids mærkesager et stort set identiske med DFs og Pia Kjaersgaard og DF modsat de øvrige partier på Christiansborg har udtrykt støtte deres til stærkt kritiserede Geert Wilders.

Fælles for de skandinaviske lande, og i højt omfang også det øvrige Vesteuropa, er en tæt kulturel forbundethed. Geografisk, retsligt, historisk, sprogligt, økonomisk, religiøst, uddannelsesmæssigt og politisk ligger især de skandinaviske lande tæt på hinanden, hvilket gør det naturligt at drage samfundsmæssige paralleller og derved opnå en større forståelse for fænomener i vores eget samfund, i dette tilfælde politiske. Mens DFs partiprogram kan synes enestående i Danmark, viser den efterfølgende skitsering af partierne Partij voor de Vrijheid, Sverigedemokraterna og Fremskrittspartiet.

eksempler på politiske partier i vores nabolande, at netop DFs mærkesager og valgprogram er emner, som ligeledes optager mange borgere i samfund kulturelt tæt på vort eget.

Formålet med skitseringen er ikke at forholde sig til disse partiers kommunikation, men derimod at iagttage en tendens i tiden, som ikke er unik for Danmark, men kan anskues i et kulturelt perspektiv og derved bidrage til en iagttagelse af DFs politiske kommunikation i et politisk strategisk perspektiv.

2.3.1.1 Holland

Geert Wilders grundlagde i 2006 partiet Groep Wilders, der senere skiftede navn til det nuværende Partij voor de Vrijheid, og som han stadig er politisk leder af. Geert Wilders er udpræget fortaler for begrænsninger i indvandring til Holland og er stor kritiker af Islam. På partiets hjemmeside står bl.a. *”Islam skal bekæmpes, det islamisering af vores land stoppes.”*¹⁵ Samtidig fremhæver partiet mærkesagerne *øgede sanktioner over for kriminelle og højere minimumsstraffe, bedre forhold for ældre og svage, uddannelse samt dyrevelfærd.* Disse mærkesager er stort set de samme som DFs mærkesager. I Danmark skabte det i 2008 stor medieomtale og debat, da Geert Wilders gæstede København for bl.a. at holde tale i Landstingssalen på Christiansborg kort efter udgivelsen af kortfilmen Fitna, hvor Wilders trækker en parallel fra terror, kvindeundertrykkelse og censur til det stigende antal muslimer i Europa. Størsteparten af Folketingets medlemmer valgte at blive væk og statsministeren ønskede videre ikke at mødes med Wilders. Dette vakte stor modstand hos Pia Kjaersgaard, som valgte at invitere Wilders i Tivoli. *” Geert Wilders viste sig at være en fortræffelig politiker, et eftertænksomt og begavet menneske... Jeg erkender gerne, at han gjorde indtryk på mig, både fagligt og personligt. Han er et menneske, der med uhørt store personlige omkostninger har sagt sin mening, med ord kæmpet for sit standpunkt og for sit land.”* (Årsmødetale 2008) Det er ikke kun Pia Kjaersgaard, som roser Geert Wilders, støtten går også den anden vej. Således sagde Wilders i sin tale på Christiansborg *”Lederskabet i Danmark kommer ikke fra statsministeren – men fra Dansk Folkepartis Pia Kjaersgaard.”*¹⁶

¹⁵ <http://www.pvv.nl/>

¹⁶ http://avisen.dk/varm-stoette-fra-wilders-til-pia-kjaersgaard_11345.aspx

Holland havde i juni 2010 valg, hvor Partij voor de Vrijheid opnåede en tredobling af sit mandattal, hvilket bragte partiet i en politisk nøgleposition, som kan sammenlignes med DF.

2.3.1.2 Sverige

Sverigedemokraterna er et højreradikalt svensk politisk parti, som betegner sig selv som nationalistisk. Partiet er stærkt kontroversielt i Sverige på grund af sin kritiske holdning til indvandring og asylansøgere i Sverige, som er partiets vigtigste politiske sag. Endvidere er retspolitik (højere straffe) og ældrepolitik øverste prioriteter¹⁷, hvilket gør at partiets valgprogram ligger således tæt op af både DFs og Partij voor de Vrijheids. Partiet er grundlagt i 1988, men opnåede trods repræsentation i ca. 140 af 290 byråd, først stemmer nok til at blive repræsenteret i Riksdagen ved valget i 2010. Valget i 2010 medførte, at Sverigedemokraterna fik hele 20 mandater i Riksdalen, svarende til 5,7% af stemmerne.¹⁸ På valgplakaterne til valget i 2010 stod bl.a. *"Vi står fast på vore svenske værdier"* og *"Ge oss Sverige tillbaka"* – den svenske udgave af DFs slogan i forbindelse med bl.a. Europaparlamentsvalget *"Gi' os Danmark tilbage"*. Parallellerne til DF er tydelige og formand for partiet Stefan Olsson, ligger ikke skjul på sin inspiration fra DF *"Pia Kjærsgaard er bestemt et stort idol. Hun er en kvinde, der står ved, hvad hun mener"*¹⁹

2.3.1.3 Norge

Norske Fremskrittspartiet er blandt Norges største partier og arbejder ligesom DF for en begrænsning af indvandring og en stram asylopolitik, hvilket ofte fører til sammenligninger af de to partier i medierne. Denne sammenligning afviser Fremskrittspartiet imidlertid totalt med bl.a. denne kommentar fra internationale sekretær Kristian Norheim *"Vi leger overhodet ikke med DF, og jeg ser ingen specielle lighedstræk mellom os og dem. DF tilhører en gruppe partier vi i FrP ikke vil have nogen som helst kontakt med."*²⁰ Både partiets velfærds- og EU-politik adskiller sig væsentligt fra DFs, hvorfor alene indvandrepolitikken fortjener en sammenligning.

¹⁷ <http://sverigedemokraterna.se/>

¹⁸ http://www.denstoredanske.dk/Rejser_geografi_og_historie/Norge_og_Sverige/Sverige_efter_1900/Sverigedemokraterne?highlight=Sverigedemokraterna

¹⁹ <http://www.information.dk/218323>

²⁰ <http://www.information.dk/organisation/fremskrittspartiet>

2.3.2 Det kulturelle fællesskab

De fælles træk landene imellem illustrerer, at kulturelle og samfundsmæssige forhold og traditioner spiller en central rolle i det politiske spil, som DF er en del af. Ovenstående skitsering af de tre partier illustrerer tydeligt en række paralleller mellem DF og andre partier i nabolandene. Centralt for alle partierne er modstand mod indvandring som vigtigste mærkesag, men også øvrige mærkesager såsom skærpet retspolitik og bedre forhold for ældre er ligeledes fælles fokuspunkter for DF, Partij voor de Vrijheid, og Sverigedemokraterne.²¹ Ligesom DF vægter også Partij voor de Vrijheid desuden dyrevelfærd højt og har dyrevelfærd som en central mærkesag. Dette viser, at DFs kamp mod indvandring og øvrige mærkesager ikke er enkeltstående, men at partier med lignende mærkesager findes i flere andre vesteuropæiske lande med en kultur tæt på den danske. Fælles for partierne er foruden et stort mediefokus en massiv kritik fra bl.a. andre partier, interesseorganisationer og vælgere, som ikke støtter DFs politiske linie. Det er partier, som går imod det gængse politiske system og fokuserer målrettet på en håndfuld konkrete mærkesager. Trods en stor differentiering i partiernes andel af vælgere, oplever partierne i disse år øget samfundsinteresse og vælgeropbakning.

²¹ Her adskiller norske Fremskrittspartiet sig væsentligt. Dette afsnits fokus er imidlertid først og fremmest partiernes indvandrepolitik, hvorfor det giver mening at drage paralleller mellem Fremskrittspartiet og de øvrige partier.

DEL 3

3 Analysens indhold, teori og opbygning

Til at besvare problemformuleringen, anlægger jeg et analysestrategisk blik, som har til formål at iagttage DFs formidling af politiske budskaber i årsmødetalerne som en meningsskabende italesættelse af partiet i relation til vælgeren, hvilket udgør fundament for den iagttagelige kommunikation. Ved at iagttage partiets formidling af politiske budskaber som en relation mellem parti og vælger, bliver det muligt at iagttage årsmødetalerne inden for rammen af politisk kommunikation, som forudsætter en kommunikationsmæssig anknytning mellem flere kommunikationer.

Til at besvare problemformulering på tilfredsstillende vis, består kommunikationsanalysen af tre dele med hver sin teoretiske tilgang, der knytter an til et af problemformuleringens underspørgsmål. De tre analysedele komplementerer hinanden og fungerer i sin helhed som en samlet analyse med kommunikation som overordnet ramme (afsnit 1.3).

Første del af analysen er en analyse af DFs vælgere som en central del af partiets omverden. Analysen har til formål at afdække, hvordan DFs og hvordan partiets og vælgerens politiske dagsorden kan iagttages som et gensidigt forhold, der gør mærkesagerne iagttagelige som et strategisk forhold. Analysen viser desuden, hvilke forbindelser der er mellem DFs mærkesager og hvordan DFs differentierer sig fra øvrige partier.

Mens første del af analysen har vælgeren som iagttagelsesblik, er anden del en analyse af DFs italesættelse af mærkesagerne som meningsskabende politisk kommunikation. Jeg iagttager mærkesagerne ud fra en semantisk analysemodel, som har til formål at vise, hvordan en særlig mening kommer til udtryk i årsmødetalerne og søger at besvare, hvordan partiet benytter udvalgte begreber til at skabe mening omkring mærkesagerne som politiske budskaber, der træder frem som information. Semantikanalysen er alene udtryk for den meningsskabende information, som møder vælgeren, dvs. den ene af de tre selektionsprocesser som udgør kommunikationen af politiske budskaber. Jeg ønsker derfor

at tage kommunikationsanalysen én tak videre og iagttager i tredje del af analysen, hvordan denne information træder frem som meddelelse i mødet med vælgeren.

Tredje del af analysen har DFs formidling af politiske budskaber som iagttagelsesblik og er en iagttagelse af den semantiske italesættelse af politiske budskaber (meddelelsesformen) som kommer til udtryk i årsmødetalerne. Analysen er en narrativ analyse og bygger således på fortællingen som æstetisk virkemiddel til at skabe et selvreferentielt billede af sig selv som politisk aktør. Til at udfolde den æstetiske dimension bruger jeg Aristoteles redskaber for at analysere den retorik, som udfolder de politiske budskaber som anknytning til politisk kommunikation.

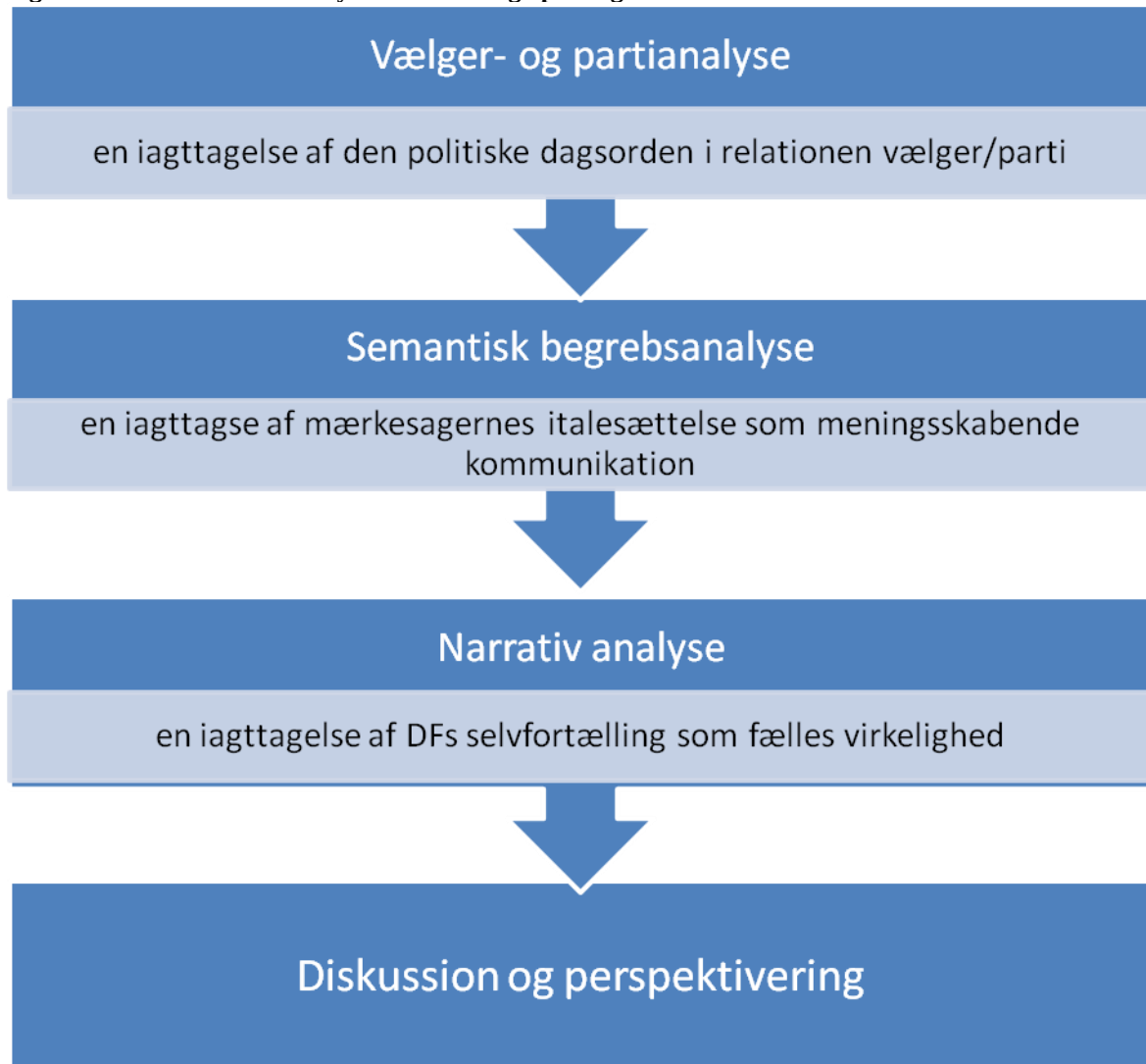
Analysen af talernes retorik tager teoretisk afsæt i som ud fra Aristoteles begreber: etos, pathos og logos anskuer retorik som en æstetisk disciplin, som har til formål at forføre og fastholde sit publikum, i dette tilfælde vælgeren.

Mit fokus for iagttagelsen af DFs fortælling i årsmødetalerne er at undersøge, hvordan fortællingen virker som strategisk værktøj til at forbinde narrative begivenheder i et æstetisk mønster, som skaber en indre sammenhæng mellem information, meddelelse og forståelse, således at partiets fortælling træder frem som politisk kommunikation.

Jeg lægger afslutningsvist et kulturelt perspektiv på DF som politisk aktør i form af en perspektivering, som har til formål at iagttage DFs politiske program og vælgerens anknytning til dette som en reaktion på ændrede samfundsforhold som følge af internationalisering. Jeg anvender Samuel Phillips Huntington og Amartya Sens teorier om internationaliseringens betydning for borgens opfattelse af "den fremmede" som et teoretisk udgangspunkt for perspektiveringen.

Nedenstående figur illustrerer analysens opbygning.

Figur 5 Kommunikationsanalysens indhold og opdeling

De tre ovennævnte analysedele danner i sin helhed en analyse af partiets kommunikation i relationen vælger/parti. Den samlede analyses formål er således at redegøre for, hvordan DFs politiske holdninger og mærkesager, kan iagttages som politisk kommunikation og etablerer en fælles virkelighed med vælgeren.

Da politisk kommunikation er enheden af information, meddelelse og forståelse med et strategisk mål: vælgerens positive anknytning, iagttager jeg hvordan hhv. information og

meddelelse træder frem som et selvreferentielt forhold, hvorfra partiet skaber mening om deres omverden ud fra sig selv og knytter an til en fælles forståelse.

4 Analyse Del 1 – Vælger- og partialanalyse

For at kunne iagttage DFs politiske kommunikation som et udtryk for politisk strategi, må man nødvendigvis betragte partiets kommunikation i et betinget forhold, der ikke alene kan reduceres til formidling af politiske budskaber, men først får essens i mødet med anden kommunikation og derved knytter an til forståelse. Dette skaber en central relation mellem vælgeren og partiet, som danner grundlaget for denne del af analysen. Analysen er en iagttagelse af vælgeren og partiet som to konstituerende størrelser, da parti og vælger eksisterer inden for rammerne af en kommunikativ enhed. Således udgør partiets politiske budskaber og mærkesager som et konstrueret beslutningsrum, inden for hvilket der eksisterer et mulighedsrum, som ikke kan fikseres.

Analysen er en iagttagelse af DFs politiske grundlag i relation til partiets vælgerprofil og som markerer partiets vælgerpotentiale. Vælgerpotentiallet må nødvendigvis ses i relation til række dynamiske forhold, som knytter an til politiske forhold såvel inden for og uden for DFs beslutningsrum. Ændringer i samfundet kan betyde store forskydninger i vælgerens interesse for og prioritering af politiske emner, som spiller ind i forhold til vælgerens politiske dagsorden. Denne iagttagelse er interessant, da DF er bygget op om få mærkesager, der knytter an til aktuelle samfundsforhold.

Formålet med denne del af analysen er at gå ”bag om” partiet mærkesager og iagttage dem som en enhed.

4.1 Relationen mellem vælger og parti

Som det fremgår af vælgerprofilen, tegner der sig et billede af DFs typiske vælger. Denne vælgerprofil illustrerer, at DFs vælgere i høj grad tilhører et bestemt alders- og beskæftigelsessegment, som muliggør en iagttagelse af partiets politiske program ud fra et kommunikationsstrategisk perspektiv.

Vælgerprofilen viser imidlertid alene et vælger*potentiale*, der er påvirkeligt over for samfunds- og politiske forhold, der ligger uden for DFs beslutningsrum.

Formålet er at iagttage vælgerens anknytning til DFs politiske program som en treklang mellem vælger, parti og samfund. I denne del af analysen iagttager jeg således relationen mellem vælger og parti i et bredere perspektiv, som tager højde for den politiske dagsorden, som er med til at definere både parti og vælgers politiske prioriteringer på et givent tidspunkt.

4.1.1 Den politiske dagsorden

Enhver politiker og ethvert parti er forankret i en række holdninger og værdier, men trods mærkesager og principprogrammer, er den politiske scene en dynamisk størrelse, som kræver konstant tilpasning – ikke mindst af den politiske dagsorden.

Den politiske dagsorden er et udtryk for såvel vælgerens som politikerens prioritering af en række politiske spørgsmål og samtidig et billede på den dynamik og foranderlighed, som i høj grad præger den politiske scene. Den politiske dagsorden er et vigtigt fundament for et partis politiske kommunikation, da det for politikerens handler om at fremstå som vælgerens ambassadør og derfor nødvendigvis må beskæftige sig med de emner, som optager vælgeren – og omvendt fastholde vælgerens interesse for bestemte sager. Samtidig viser undersøgelser, at den kommunikation, som foregår på den politiske scene under en valgkamp i høj grad er med til at bestemme vælgernes dagsorden. (Hansen 2008:154) Det er altså et gensidigt spændingsforhold mellem vælger, partier og medierne, som sætter dagsordenen for den politiske debat i forbindelse med en valgkamp.

De politikområder, der fylder den politiske dagsorden – fx skattepolitik, velfærdspolitik, ældrepolitik, indvandrepolitik osv., er ikke givet fra det ene valg til det andet. Tal fra Samfundsstatistik viser store variationer i vælgernes prioriteringer fra valg til valg, hvilket stiller store krav til partierne, der konstant må tilpasse og prioritere sine budskaber i henhold til aktuelle debatter og samtidig selv må forsøge at præge debatten i en ønsket retning. Hvis det er sundhedspolitik, som er valgets varme emne, må et parti nødvendigvis have en tydelig mening og mål for landets sundhedspolitik for at klare sig succesfuldt i valgkampen. Her spiller medierne en tydelig rolle, da det er medierne som bestemmer, hvem som får taletid i f.eks. nyhedsudsendelser og derved når ud til vælgerne. Dette sås

tydeligt i forbindelse med valget i 2001, hvor 50% af alle politiske artikler i de store dagblade Jyllandsposten, Politiken og Berlingske Tidende omhandlede indvandring og udlændinge²². Til sammenligning var tallet for valget i 1998 kun 16%. (van der Brugge & Voss 2003:129)

Tabel 2 Vælgernes politiske dagsorden 1981-2009

Procent	1981	1987	1994	1996	1998	2001	2005	2007	2008	2009
Arbejdsløshed mv.	44	16	24	18	7	1	16	1	3	6
Betalingsbalance	8	21	3	1	1	-	-	-	-	-
Økonomi i øvrigt	20	10	12	4	6	4	3	3	15	12
Skat	6	2	2	4	5	4	5	8	6	5
Miljø	2	15	8	13	9	3	4	7	14	13
Velfærd	8	15	38	42	47	55	53	60	43	38
Indvandring	-	4	8	8	14	23	13	14	8	8
EU, udenrigspolitik, forsvar	2	3	3	4	5	6	3	2	2	2
Andet	10	14	2	6	6	4	3	5	9	16
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Samfundsstatistik 2010, tabel 10.9

I de seneste år har *velfærd*²³ været det mest fremtrædende politiske emne i vælgernes valg af parti ved Folketingsvalg. Denne tendens toppede i 2007 med hele 60%. Det er stadig velfærd som flest vælgere betragter som den største og vigtigste samfundsopgave, men i 2009 var tallet faldet til 38%, hvilket er et drastisk fald efter en konstant stigning gennem de seneste tyve år. Dette fald kan dels tilskrives vælgernes stigende interesse for økonomiske forhold i kølvandet på finanskrisen. Samtidig er miljøpolitik rykket op på prioriteringslisten fra i starten af nullet at ligge på ca 4 %, til i 2009 at udgøre 13%, hvilket falder sammen med den stort anlagte klimakonference i København samme år og det heraf store fokus på global opvarmning og bæredygtighed. Således er det tydeligt, at aktuelle samfundsforhold og debatter er af stor betydning for vælgerens politiske prioritering. Denne iagttagelse af særlig interessant i forhold til DF, som er bygget op omkring modstand mod EU og indvandring, som oplever store udsving på den politiske dagsorden og har oplevet nedgang i de seneste år. Dette rejser spørgsmål om, hvordan DF har formået at opretholde vælgernes opbakning til trods de store ændringer i den politiske dagsorden?

²² Den store interesse for indvandring i 2001 skal ses i kølvandet på terrorangrebet 11. september, som fandt sted kort før det danske Folketingsvalg og skabte stor debat om særligt muslimer.

²³ Det bør bemærkes, at velfærd er en bred betegnelse og ikke en fastdefineret størrelse. Således kan vælgerens prioritering af velfærd både dække over en almen holdning samt enkeltsager, f.eks. ældrepolitik, hospitalsvæsen osv.

4.1.2 Dansk Folkepartis anknytning til vælgerens politiske dagsorden

DF må nødvendigvis forholde sig til den politiske dagsorden og indregne denne i sin politiske kommunikation. Da partiet er bygget op omkring enkelte mærkesager, fremstår partiets politiske program som særligt følsomt. Centralt for enhver formidling af budskaber er dog, at kommunikationen ikke eksisterer i budskabet, men at kommunikationen må betragtes i forhold til, *hvordan* partiet formidler deres centrale budskaber som information i relationen til vælgeren, som knytter an til forståelse. Partiets kommunikation skal således ikke alene iagttages ud fra, om de mener A eller B, men skal ses som en enhed af en række centrale begreber, som vil blive nærmere behandlet i semantikanalysen (afsnit 5). Dog kræver en succesfuld kommunikation interesse fra vælgerens side og en positiv anknytning til det politiske budskab.

Der hersker ingen tvivl om, at DFs restriktive indvandrerpolitik er partiets absolut største og mest omdiskuterede mærkesag. Dette budskab må derfor antages at spille en central rolle for partiets kommunikation i relationen til vælgeren og derved afspejles i partiets vælgeropbakning.

I forbindelse med Folketingsvalget i 2001, hvor DF havde sit store politiske gennembrud med en fremgang fra 13 til 22 mandater, var valgkampen i høj grad præget af indvandredebatten, der som ovenfor nævnt fyldte stort i mediedebatten, og derved spillede en stor rolle for partiets kommunikation af politiske budskaber og værdier. Dette store fokus på indvandring afspejledes ligeledes i vælgerens prioritering af emnet, som toppede samme år. Mens 14% af den samlede vælgerskare i forbindelse med DFs første Folketingsvalg i 1998 angav indvandrepolitik som det væsentligste politiske problem, var indvandring øverst på dagsordenen hos hele 23% i 2001 – for DFs vælgere var tallet hele 62%. (Meret 2003:375) Indvandredebatten må således antages at have været en væsentlig faktor for DFs store gennembrud i 2001.

Seneste tal fra 2009 viser, at kun 8% af den samlede vælgerskare angav indvandring som væsentligste politiske emne i 2009. Således kunne det umiddelbart antages, at den faldende interesse for indvandring ville betyde en nedgang i DFs stemmeandel. Dette har hidtil ikke

været tilfældet for partiet, som siden gennembruddet i 2001 kun har oplevet fremgang i forbindelse med Folketingsvalg.

En forklaring på dette, må dels findes hos DFs vælgerprofil. Tal fra Samfundsstatistik viser, at den ældre del af befolkningen er den mindst følsomme gruppe i forhold til valgkampe, da denne gruppe vælgere i langt højere grad end den yngre del af befolkningen har truffet beslutning om, hvilket parti, de vil stemme på ved valg, allerede før valgkampen har taget form. Dette betyder, at et flertal af DFs vælgere ikke tager deres beslutning i valgkampen, men har taget stilling på et tidligere tidspunkt og derved er langt mindre følsomme over for aktuelle debatter. Dette ændrer imidlertid ikke på den informationsstrøm, der møder vælgeren i det daglige. Således må indvandring betragtes som en del af en større kommunikationsstrategi, som rækker ud over indvandring og EU som separate målsætninger.

Som det fremgår af tabel 2 er velfærd det politiske emne, som i de seneste 20 år har stået øverst på vælgerens prioritering af politiske emner. Denne tydelige tendens, gør det oplagt at se nærmere på DFs velfærdspolitik. En gennemgang af DFs mærkesager viser, at to af disse knytter direkte an til velfærd, hhv. sundheds- og socialpolitikken, der begge refererer direkte til en målsætning om bedre vilkår for den ældre og svage²⁴ borger i samfundet.

Netop sundheds- og ældrepolitik har ved de seneste valg udgjort to af de største og mest debatterede velfærdsemner, hvorfor disse emner naturligt har fyldt meget i medierne og på den politiske dagsorden hos vælger og politiker. I forhold til partiets fordelingspolitik, som er nært forbundet med velfærdspolitik, har partiet siden sin opstart bevæget sig længere og længere mod midten, (van der Brugge & Voss 2007:137) og står i første række til at forsvare økonomiske og sociale ydelser til pensionisterne, når der forhandles finanslov og lignende. DFs velfærdspolitik kan således tænkes at spille en væsentlig rolle i partiets vælgergrundlag og stigende mandattal, da DF i forhold til sin velfærdspolitik i stigende grad nærmer sig vælgerne på venstrefløjen. Samtidig henvender DFs velfærdspolitik sig til den ældre og svage borger i samfundet, som udgør partis vælgersegment.

Kaster man et blik ned over mærkesagerne: sundheds-, social-, rets- og dyrevelfærdspolitik, er det tydeligt, at beskyttelse af de svage (danske) borgere er et

²⁴ Det fremgår ikke eksplicit, hvordan ”den svage” defineres, men jf. partiets indvandrepolitik og retspolitik, må det antages at indvandrere og kriminelle står uden for denne gruppe.

gennemgående element i partiets politiske standpunkter, hvilket eksplicit fremgår af partiets egen beskrivelse af mærkesagerne på hjemmesiden. Fælles for partiets socialpolitik, retspolitik og sundhedspolitik, er ifølge partiets principprogram en beskyttelse af de ældre og svage i samfundet ”Vi er garanten for, at landets ældre, syge, svage og handicappede medborgere ikke bliver glemt”.²⁵

Videre skriver partiet om deres sundhedspolitik: ”Et samfund bør bedømmes på, hvordan det behandler sine svageste.” og om retspolitikken, der har til formål at kriminelle skal straffes hurtigt og kontant, skriver partiet ”... desværre er der steder, hvor man ikke føler sig tryk ved at færdes. Mange - ikke mindst ældre og kvinder - er bange for at færdes frit. Det skal vi overhovedet ikke finde os i. Vi vil i stedet for sørge for, at det bliver voldsændene, som bliver utrygge.”

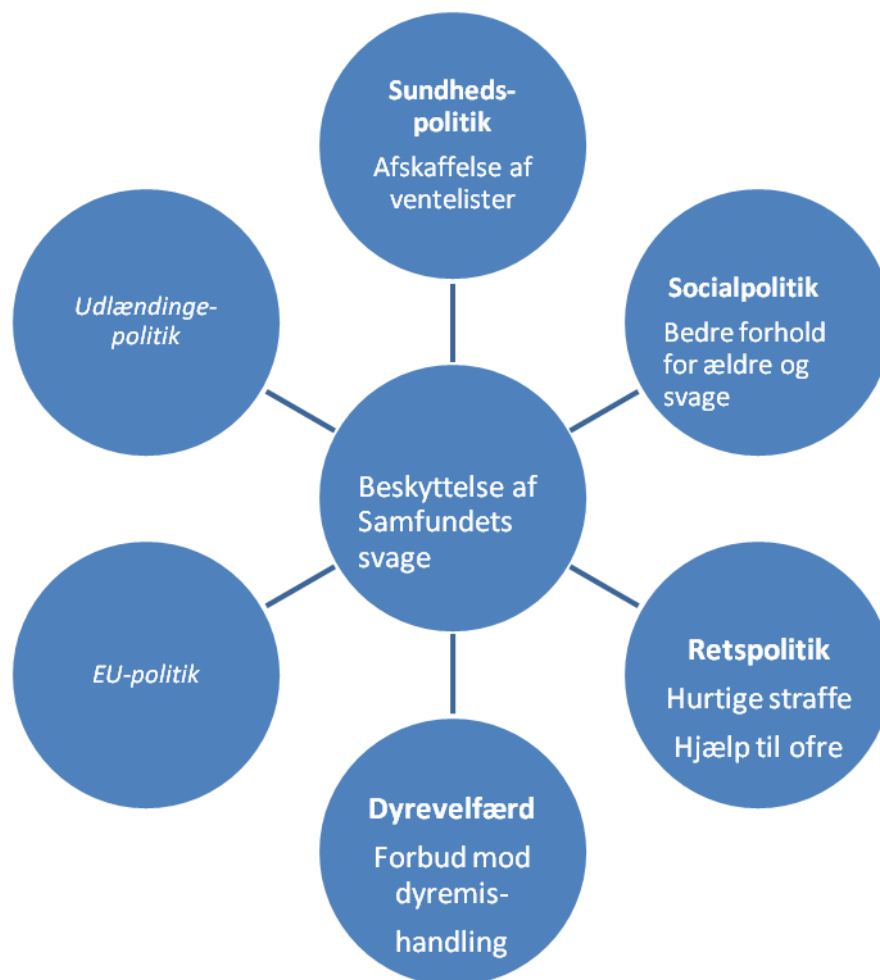
Ovennævnte mærkesager er målrettet den svage borger, men også dyrevelfærd må ansues som en beskyttelse af den svage part, da dyr som bekendt er forsvarsløse og ikke selv kan kæmpe for sine rettigheder.

Sammenholder man DFs vælgerprofil og partiets politiske program, er det tydeligt at partiets mærkesager er koncentreret omkring tryghed for- og beskyttelse af *den svage* i samfundet, Således kan mærkesagerne iagttages ud fra en fælles reference, som skal ses i relation til partiets vælgerprofil, som viser en stor overvægt af netop den svage, ældre og udsatte gruppe af borgere.

²⁵http://www.danskfolkeparti.dk/bSe_Dansk_Folkepartis_opl%C3%A6g_p%C3%A5_sundhedsomr%C3%A5det_b.asp

Nedenstående figur illustrer koblingen mellem mærkesagerne.²⁶

Figur 6 Kobling mellem DFs mærkesager

Af figuren fremgår det, at der er en indre sammenhæng mellem mærkesagerne, som skaber en relation mellem partiets politiske budskaber og gør partiets politiske fundament genkendeligt. Denne genkendelighed er en markering af et værdigrundlag samt en differentiering til andre partier. Den fælles reference skaber en forventningsfuldhed i forhold til andre politiske emner, som ikke fremgår direkte af mærkesagerne. Således fremgår det eksempelvis ikke af mærkesagerne, hvordan DF forholder sig til folkepension

²⁶ Jeg har valgt at sætte udlændinge- og EU politik i kursiv, da koblingen til beskyttelse af samfundets svage det ikke ligger eksplicit i emnerne. Jeg vil i semantikanalysen (afsnit 5.1) vise hvordan DFs udlændinge- og EU-politik står i relation til de øvrige mærkesager.

og skattepolitik, men med *beskyttelse af den ældre og svage* som referenceramme, ligger der implicit en forventning om partiets holdning.

Partiets smalle fokus kan iagttages som en reducering af kompleksitet, som gør DFs politiske program let overskueligt og let at forholde sig til uafhængigt af uddannelsesmæssig baggrund og interesse for politik. ”*Jo mere, og jo mere usædvanlig information, jo vanskeligere bliver kommunikationen. Jo mindre, og jo mere standardiseret information, jo lettere bliver kommunikationen*”. (Thyssen 1998:95)

4.2 Dansk Folkepartis politiske differentiering

Et af de største potentialer og ligeledes største trussel, i politiske partiers stræben efter vælgernes stemmer, er konkurrencen fra de øvrige partier.

DFs konstante fremgang ved de seneste fire Folketingsvalg indikerer en høj grad af vælgervandringer. Undersøgelser viser, at op mod hver 3. vælgere skifter parti fra det ene valg til det andet og at der i de seneste år ses en tendens til stadig større vælgermobilitet og færre traditionelle kernevælgere. Ved valget i 2005 skiftede 9% af vælgerne parti hen over midten i forhold til sidste valg. (Hansen, Slothuus, & Vreese 2007:68) Samme undersøgelse konkluderer videre, at vælgervandringerne var størst blandt den yngste halvdel af befolkningen samt vælgere med en længere skoleuddannelse. (Hansen, Slothuus, & Vreese 2007:71) I forhold til DFs vælgerskare, som hovedsageligt hører til den ældre del af befolkningen og vælgere med kort skoleuddannelse, hører partiets vælgerprofil umiddelbart til den mere stabile del af vælgerskaren. Således overstiger andelen af vælgere som stemmer på DF ved flere valg i træk andelen af vælgere, som stemmer på et andet parti end DF ved næste valg. Kigger man på vælgervandringer til og fra DF ved de seneste to Folketingsvalg hhv 2005 og 2007, kan man i nedenstående tabel se, at størstedelen af DFs nye vælgere ved valget i 2007 stemte på enten Venstre eller Socialdemokraterne samt et mindre antal Konservative ved valget i 2005. Omvendt kan det samtidig ses, at de vælgere, som har skiftet parti væk fra DF primært har skiftet parti til Venstre og Socialdemokraterne, samt til Konservative og SF. Det er altså overvejende blandt Socialdemokraternes og Venstres vælgere, at DF henter nye vælgere, men samtidig er det

til de samme partier, som partiet mister flest vælgere til. Dette skal naturligvis ses i lyset af, at Venstre og Socialdemokraterne er Danmarks største partier.

Tabel 3 Vælgervandringerne fra folketingsvalget i 2005 til valget i 2007 N=

Stemte i 2005	Ø	F	A	B	Y	D	V	C	O	Total	stikpr.
Ø: Enhedslisten	1,7	1,2	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	409
F: Socialistisk Folkeparti	0,2	5,2	0,9	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	6,6	819
A: Socialdemokraterne	0,2	3,2	19,6	0,5	0,2	0,0	0,8	0,3	0,7	25,4	3152
B: Det Radikale Venstre	0,1	1,6	1,8	3,8	0,8	0,0	0,3	0,2	0,1	8,8	1092
D: Centrumdemokraterne	0,0	0,1	0,3	0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	1,0	124
K: Kristendemokraterne	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	0,2	0,2	0,0	1,5	186
V: Venstre	0,0	0,5	1,5	0,3	0,8	0,0	23,1	2,5	1,6	30,3	3760
C: De Konservative	0,0	0,2	0,5	0,2	0,5	0,0	1,5	6,7	0,3	9,8	1216
O: Dansk Folkeparti	0,0	0,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,9	0,2	11,0	13,0	1613
Total	2,2	12,3	25,5	5,1	2,7	0,9	26,9	10,4	14,0	100,0	12409
N = stikprøvens størrelse	273	1526	3164	633	335	112	3338	1291	1737	12409	

(Kilde: Samfundsstatistik 2008, tabel 10.6)

Tabellen viser f.eks. at 11 pct. af stikprøvens vælgere stemte på O i både 2005 og 2007, mens 1,6 pct. af vælgerne havde stemt på V i 2005, men stemte på O i 2007. Omvendt havde 0,9 pct. skiftet fra O over til V i 2007.

Traditionelt forbinder man Venstre med højre og Socialdemokraterne med venstre side i folketingssalen, men i de seneste år er partierne ofte blevet *beskyldt* for at blive mere og mere midtersøgende og således rykke stadig politisk tættere på hinanden. Afstanden mellem partierne er blevet kortere i takt med, at de traditionelle ideologier er rykket i baggrunden, ikke mindst i forhold til forvaltning af landets velfærd, der som tidligere beskrevet i høj grad præger den politiske debat. Når partierne rykker tættere mod midten og afstanden mellem værdier og holdninger formindskes, påvirker dette nødvendigvis vælgerens adfærd og gør vælgeren mere smidig. Er forskellen mellem de enkelte partier uklar for vælgeren, kan det let blive enkeltsager og personpræferencer, som bliver afgørende for vælgerens stemmeudfald.

I en tid hvor vælgermobiliteten topper og de store partier rykker stadig tættere mod den politiske midte, fremstår DF tydeligt differentieret i det politiske landskab. I forhold til

indvandredebatten differentierer DF sig fra de øvrige partier i Folketinget, som i større eller mindre grad tager afstand fra DFs ofte kontroversielle udtalelser, der som beskrevet i afsnit 2.1.3, i flere tilfælde er blevet beskyldt for at være racistiske. Dette har dog ikke hindret DF i at indgå i diverse forlig omkring indvandrepolitik, hvilket vider om en tilpasning fra de øvrige partier.

DFs modstand mod EU deles i dag kun med Enhedslisten af de repræsenterede partier i Folketinget. Værdigrundlaget, og derved kommunikationen af det politiske budskab, bag de to partiers EU-modstand ligger imidlertid milevidt fra hinanden og kan derved ikke betragtes som samme kommunikation. I kommunikationsmæssig sammenhæng er det centrale netop ikke det konkrete budskab – for eller imod EU –, men netop kommunikationen omkring budskabet og vælgerens anknytning dertil. Således ses der ingen vælgervandringer mellem DF og Enhedslisten i det seneste to valg.

Med EU-modstand og indvandring øverst på sin politiske dagsorden, har DF skabt en differentiering fra de øvrige partier, hvilket kan virke til at tiltrække og fastholde vælgere, som deler og prioriterer disse synspunkter og knytter an til partiets værdigrundlag.

Ved at fokusere på enkelte og tydelige mærkesager, skaber DF samtidig en klar profil, som nødvendigvis afspejles i partiets information og derved den kommunikation, som finder sted i anknytningen mellem kommunikaioner..

4.3 Delkonklusion

En iagttagelse af politisk kommunikation, er samtidig en iagttagelse af en politisk strategisk kampplads om politisk magt og indflydelse, hvis middel er vælgernes stemmer. DFs formidling af politiske budskaber kan således ikke alene iagttages som et udtryk for holdninger og værdier, men må i høj grad også iagttages som et strategisk værktøj.

Analysen viser et betinget forhold mellem vælger og parti, som fra hver sin iagttagelseposition knytter an til den politiske dagsorden, som danner grundlaget for den information, som formidles til vælgeren, dvs. de mærkesager som binder partiet sammen til en enhed. Dette gør det muligt at iagttage DFs succes og prioritering af mærkesager som en relation mellem partiet og vælgeren inden for rammerne af en større politisk kontekst.

En gennemgang af DFs mærkesager, som findes defineret på partiets hjemmeside, viser et fælles referencepunkt, som jeg har defineret som beskyttelse af den svage borger. Set i

relation til vælgervandringer og konkurrence fra andre partier, giver dette DF en tydelig og overskuelig profil. Politik bliver tilgængeligt for den almindelige borger, som ikke har overskud til at sætte sig ind i tunge politiske emner som finans- og skattepolitik, men stemmer ud fra de mere borgernære emner.

Jeg vil i de følgende analysedele iagttage, hvordan DF bruger mærkesagerne til at skabe mening omkring partiet og derved knytte an til mærkesagerne som politisk kommunikation.

5 Analyse del 2 – Årsmødetalernes indhold og semantik

DF er bygget op omkring en række holdninger, værdier og konkrete målsætninger, som findes nedskrevet i partiets principprogram, på partiets hjemmesider, i brochurer m.v. Her kan enhver søge viden om, hvad partiet står- og kæmper for, aktuelle debatter, politiske aktiviteter m.m.. Som vist i afsnit 4.1 er det imidlertid ikke studier af principprogrammer og politiske hjemmesider, som er afgørende for, hvor vælgeren sætter sit kryds ved valg. Det er derimod den daglige formidling i TV og øvrige medier, som afgør vælgerens opfattelse af partiet, dvs. information som vælgeren ikke opsøger aktivt. Således er den information, som møder vælgeren, præget af diverse nedslag i henhold til aktuelle sager og debatter og forudsætter ikke et fyldestgørende kendskab. Den politiske kommunikation må derfor iagttages ud fra de budskaber, som møder vælgeren aktivt gennem medierne, da det er i mødet med vælgeren, at den politiske kommunikation får sin essens.

Selvom det er en lille del af DFs vælgerskare, som deltager i årsmøderne og derved overhører årsmødetalerne i deres fulde længde, udgør årsmødetalerne en central politisk kommunikation, da de netop er udtryk for de politiske budskaber, som møder vælgeren i den daglige mediedækning. Årsmødetalerne viser, hvilke emner partiet har fokus på, men endnu vigtigere, hvordan partiet italesætter disse emner som politisk kommunikation og ikke blot en tom ytring af holdninger.

Som politisk parti må DF have en holdning til et utal af politiske emner. I DFs arbejdsprogram²⁷, som ligger tilgængeligt på partiets hjemmeside, findes således en detaljeret oversigt over partiets holdninger til ikke mindre end 33 emner, hvoraf de seks knytter an til mærkesagerne. Mærkesagerne er imidlertid ikke identiske med de politiske redegørelser, som findes i arbejdsprogrammet, da arbejdsprogrammet indeholder en langt større kompleksitet end den beskrivelse af mærkesager, som ligeledes findes på hjemmesiden.²⁸ Mærkesagerne må således iagttages som en konstrueret forenkling af et større politisk program, hvilket gør netop partiets formidling af mærkesagerne særlig interessant for en nærmere analyse af DFs politiske kommunikation.

Ved at iagttage DFs italesættelse af de mest centrale mærkesager som politiske kommunikation, ønsker jeg at vise, hvordan DF tillægger disse en særlig mening og hvordan denne meningsskabelse markerer en indre sammenhæng mellem partiets politiske standpunkter.

5.1 Semantisk begrebsanalyse

Semantikanalysen gør det muligt at iagttage DFs italesættelse af partiets centrale mærkesager som meningsskabende kommunikation af politisk budskaber i relation vælger/parti. Niels Åkerstrøm Andersen definerer semantik således: *”beholdningen af generaliserede former for forskelle (f.eks. begreber, ideer, billeder og symboler), som kan blive brugt i selektionen af mening i kommunikationssystemerne. Semantik er med andre ord kondenserende og gentagelige former for mening, der står til rådighed for kommunikationen.”* (Andersen 1999:143)

Ved at iagttage DFs italesættelse af de centrale mærkesager ud fra en semantisk analysemodel, søger jeg at besvare, hvordan mening kondenseres ind i begreber og symboler som knytter an til italesættelsen af de politiske budskaber, og dermed tilvejebringer et reservoir af former til rådighed for kommunikation. Dvs. hvordan partiets anvendelse af gennemgående begreber i forhold til mærkesagerne danner rammen om partiets meningskonstruktion og derved stiller en særlig kommunikation til rådighed for

²⁷ <http://www.danskfolkeparti.dk/Arbejdsprogram.asp>

²⁸ <http://www.danskfolkeparti.dk/Mærkesager.asp>

partiet. Begreber har ifølge Luhmann ingen essens eller positive betydninger, men er ladet med en mangfoldighed af betydning, og lader sig aldrig entydig bestemme og definere. Begreber er altså snarere at forstå som betydningshorisonter end som logiske enheder. (Andersen 2007:244) I den semantiske analyse har ethvert begreb en inder- og en yderside, som er knyttet til Luhmanns begreb om iagttagelse. Disse er gensidigt konstituerende, da den markerede inderside sætter distinktioner til ydersiden. Intet begreb uden modbegreb, da begrebet ellers ville være flydende og indholdsløst. Det er begrebernes modbegreber, der sætter restriktioner på begrebernes brug og giver dem betydningshorisontens karakteristika. (Andersen 2007:244) Det er derfor nødvendigt at studere de distinktioner, som DF fremskriver gennem de centrale begreber, som DF i årsmødetaler anvender til at definere mærkesagerne som en særlig mening. Disse begreber er ikke entydige, men afhængige af den mening, som fremkommer i kommunikationssystemerne og er derfor ikke faste størrelser, men en forventningsstruktur om forventninger til kommunikationen. (Anderssen, Borgerens kontraktliggørelse 2003:31) Begreberne markerer en række distinktioner, både i forhold til de enkelte budskaber, men også overordnet i forholdet indenfor og udenfor DF.

Jeg tager i semantikanalysen udgangspunkt i den semantik, som iagttages i forhold til mærkesagerne, men da begreber er en meningshorisont, er semantikken ikke bundet til kun at gælde for disse sager.

Som redskaber til at fastlægge de centrale begrebers semantiske italesættelse skelnes der mellem tre forskelle: social-, sags- og tidsdimension.

Socialdimensionen er dimensionen for den semantiske konstruktion af sociale identiteter, hvor der kun kan findes et "os" (begreb) i forhold til et "dem" (modbegreb). "Os" er kun os til forskel fra "dem", men "dem" er kun i "os" tale om "dem". (Andersen, Organisation i anden ordens perspektiv 2003)

Sagsdimensionen er dimensionen for den semantiske konstruktion af sagsforhold, hvor "ting" ordnes i relation til hinanden og til "os". (Andersen, Organisation i anden ordens perspektiv 2003) Det er i sagsdimensionen, at det defineres, hvad der er relevant, og hvad der er irrelevant for DF. Ved at indikere bestemte begreber som relevante, indikeres også

socialdimensionen som ovenfor beskrevet, da sagsdimensionen er betinget af socialdimensionen. Disse selektive valg indikerer samtidig en række fravalg, som ligeledes indskrives sig i DFs semantik.

Tidsdimensionen er et udtryk for spændingen mellem fortid og fremtid. Enhver nutid er således udpændt i forholdet mellem den kommende fremtid (begreb) og den afsluttede fortid (modbegreb). Indersiden af begrebet – fremtiden – er således det der stræbes imod eller skal bevares (bedre forhold for ældre, dansk selvstændighed osv.), men også det der kæmpes for at undgå (øget indvandring og EU).

5.2 Mærkesagerne i årsmødetalerne

For at kunne iagttage, hvordan DF skaber mening omkring mærkesagerne som politiske budskaber, må det først gøres klart, *hvad* der tales om.

DFs politiske standpunkter spiller isoleret set ingen rolle for iagttagelsen af årsmødetalerne som politisk kommunikation, men ved at iagttage hvordan mærkesagerne prioriteres i talerne, bliver det muligt at iagttage, hvilke semantikker der er de bærende og således hvilken mening, der definerer DFs politiske program.

Tabellen nedenfor viser, hvorvidt de enkelte mærkesager omtales i årsmødetalerne. Er dette tilfældet, er dette markeret med et kryds. I nogle tilfælde har jeg sat krydset i parentes, hvilket dækker over, at emnet bliver nævnt, men ikke behandles yderligere. Således er der alene tale om ytringer af holdninger, som ikke umiddelbart knytter an til politisk kommunikation.

De nævnte emner henviser til DFs egen definition af de enkelte mærkesager, som er opridset i tabel 1. Det er således en pointe, at jeg netop ikke forholder mig til partiets mere dybdegående definitioner i arbejdsprogrammet, da det netop ikke de politiske ”detaljer” og helheder, som møder vælger i årsmødetalerne og i den daglige medieomtale.

Tabel 4 Mærkesagerne i årsmødetalerne

Emner/år	1997	2001	2005	2007	2008	2009
Indvandring	X	X	X	X	X	X
EU	X	X	X	X	X	X
Socialpolitik	X	X	X	X	X	X
Sundhedspolitik (sygehuse)	X	(X)	-	-	(X)	(X)
Dyrevelfærd	-	-	-	-	(X)	(X)
Retspolitik (Højere straffe)	-	X	-	-	X	X

Som det fremgår af tabellen, er der stor differentiering i hvor meget, de enkelte mærkesager fylder og omtales i de enkelte taler. Det er partiets øverste mærkesager *modstand mod EU* og *begrænsning af indvandring*, samt *socialpolitik*, som er absolut mest dominerende emner i talerne. Således er det italesættelsen af disse emner, som i primær grad markerer det semantiske meningsrum, som iagttages som udtryk for et overordnet værdigrundlag.

DFs social- og sundhedspolitik dækker samlet set over *bedre forhold for den ældre og svage borger*, og knytter an til velfærd for den gruppe i samfundet, som i høj grad udgør DFs vælgerpotentiale. I årsmødetalerne er det især den ældre borger som fremhæves. Således er velfærd for den svage og ældre gennemgående i alle talerne og markerer derved en *velfærdssemantik*.

Tabellen viser, at mærkesagerne *højere straffe*, *sundhedspolitik* og *dyrevelfærd* kun omtales i nogle af talerne og ikke har karakter af at være gennemgående emner. Jeg iagttager derfor ikke disse mærkesager som separate semantikker, men derimod som en fælles meningsskabelse. Som vist i figur 6, kan der iagttages en indre sammenhæng mellem disse mærkesager samt partiets socialpolitik, da de alle kan iagttages inden for rammen: *beskyttelse af samfundets svage*. Dette gør disse emner til en iagttagelig enhed i

form af et fælles værdigrundlag, som udgør samme side af en forskel og knytter an til en *tryghedssemantik*.

Modstand mod EU og begrænsning af indvandring har det til fælles, at de markerer den negative side af en forskel; det DF kæmper for at undgå. Da enhver mening knytter an til både en inder- og en yderside, er den semantiske italesættelse af modstanden mod EU og indvandring imidlertid også en markering af den positive side af en forskel.

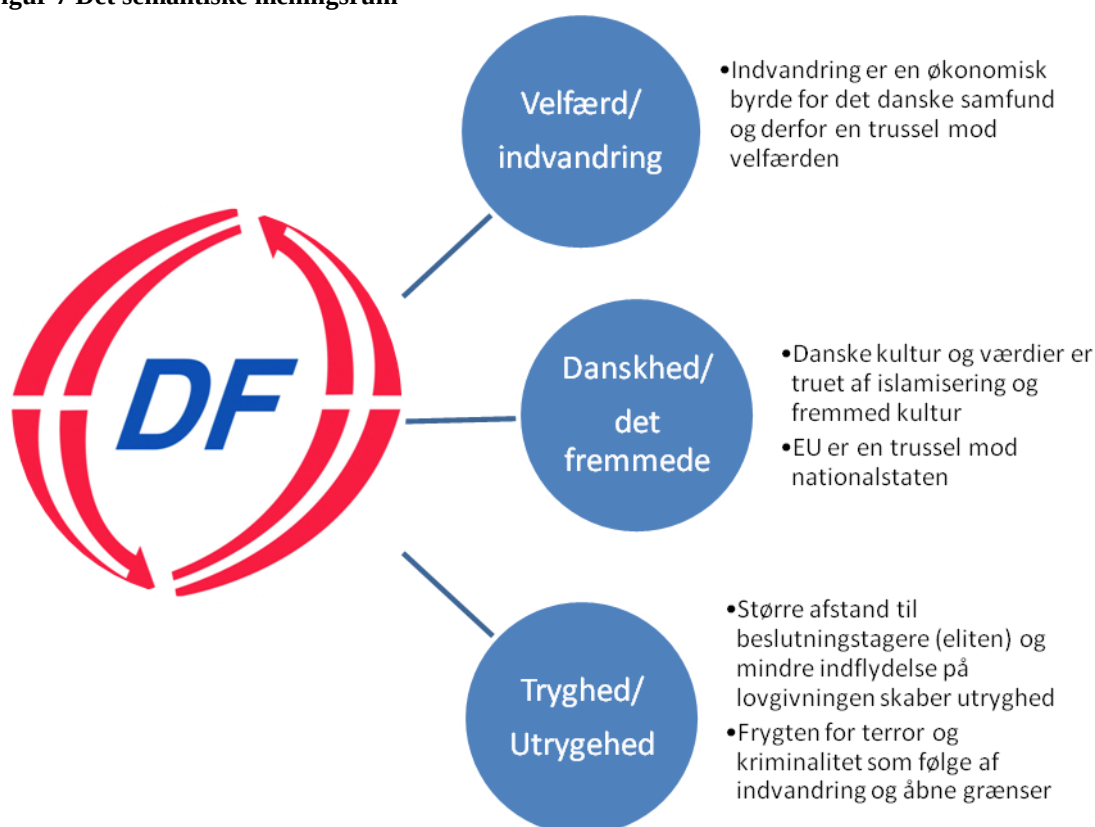
Semantikken der knytter an til *modstand mod EU og begrænsning af indvandring* indeholder en række forskydninger. Disse forskydninger er ikke bundet til et tidsligt forhold, dvs. forskydninger over tid, men træder frem som forskydninger inden for samme tale afhængigt af den meningsramme, som hhv. EU og indvandring indgår i. En gennemgang af talerne viser, at EU- og indvandrepolitikken knytter an til to fælles semantikker, hhv. tryghed/utryghed og danskhed/den fremmede. Derudover markeres forskellen velfærd/indvandring som en gennemgående semantik i alle talerne.²⁹

Hver af de tre semantikker repræsenterer et iagttagelsesblik, som gør DFs formidling af mærkesagerne iagttagelige som en særlig mening.

Som det fremgår, er trygheds- og velfærdssemantikken en fællesnævner mellem social-EU- og udlændingepolitikken. Mens socialpolitikken knytter an til de semantiske begreber velfærd og tryghed knytter EU- og udlændingepolitikken an til modbegreberne utryghed og indvandring. Mærkesagerne kan således iagttages inden for rammen af en forskel.

²⁹ De tre semantikker er udvalgt, da jeg iagttager disse som de mest fremtrædende i årsmødetalerne. Dette betyder imidlertid ikke, at andre semantikker ikke også kunne være valgt.

Figur 7 Det semantiske meningsrum

Semantikkerne fungerer i alle talerne som referencepunkter for partiets politiske program, således fremstår mærkesagerne ikke blot som isolerede standpunkter, men markerer værdier og holdninger, som knytter an til en særlig mening, der møder vælgeren som information gennem årsmødetalerne.

Hvordan denne mening kommer til syne, kræver et nærmere studie af den italesættelse, som kommer til syne i årsmødetalerne og indskrives sig i en politisk kommunikation. Til dette formål vil jeg i det følgende iagttage den semantiske mening, som knytter an til de begreber, der definerer det politiske indhold af disse tre mærkesager.

5.2.1.1 Velfærd

Velfærd markeres i årsmødetalerne som indersiden af en forskel – det der stræbes efter. Velfærd bruges i årsmødetalerne til at markere et succeskriterie, som ikke er klart defineret, men som i forhold til DFs social- og sundhedspolitik henviser til; *bedre forhold for den ældre og svage borger*, hvilket dækker over en bred iagttagelse af begrebet. Da

velfærd henviser til en særlig gruppe af borgere, markeres samtidig indersiden af begrebets socialdimension.

Som modbegreb til velfærd er indvandring, som i årsmødetalerne træder frem som en hindring for den danske velfærd.: *"Det er besynderligt at iagttage de to helt adskilte diskussioner om velfærd på den ene side og integration på den anden. Integration og velfærd er nemlig to helt uadskillelige størrelser. Får vi ikke styr på integrationen, kan vi, ret beset, glemme alt om velfærd i fremtiden".* (Årsmødtale 2007) Denne semantiske meningskabelse deles ifølge DFs eget udsagn ikke af alle på den politiske scene, hvilket dette citat viser: *"Hverken de Radikale, Socialistisk Folkeparti eller Socialdemokratiet anerkender sammenhængen mellem danskernes velfærd og udlændingepolitikken."* (Årsmødetale 2008) At disse ikke knytter an til den semantik, som DF formidler, gør imidlertid ikke semantikken mindre værdifuld, men understreger blot betydningen af, at vælgeren knytter an til denne mening, som adskiller DF fra andre partier.

Til at underbygge den velfærdssemantikken henviser Pia Kjærsgaard beregninger, som skal bruges til at underbygge en påstand: *"Allerede for fire år siden nåede Velfærdskommissionen i sin delrapport om fremtidens velfærd i Danmark frem til, at hvis alle ikke-vestlige herboende udlændinge bidrog med den samme arbejdsindsats som danskerne, ville vi være 30 milliarder kroner rigere. Om året.!"* (Årsmødetale 2009) Denne markering af indvandring som modbegreb bygger på en præmis om, at de udgifter som bliver brugt på indvandring er midler, som ellers ville være brugt på velfærdsgoder for den ældre og svage borger. Hvorvidt denne præmis er berettiget er imidlertid irrelevant for semantikken, som alene refererer til mening.

Med indvandring som modbegreb til velfærd, fremskrives samtidig en italesættelse af EU som tæt relateret til indvandring, da EU-samarbejdet medfører mere åbne grænser. *Mere EU og hæmningsløs indvandring er en dødstrussel imod vores velfærd. Og ikke mindst imod de dårligst stillede danskere – dem, der i forvejen ikke har uddannelse, fladskærm og ferier på Rhodos.* (Årsmødetale 2008)

Velfærdssemantikken indeholder en dobbelthed, da den dækker over to iagttagelser hhv. en økonomisk (prioritering af midler) og en social som i årsmødetalerne kobles sammen til en enhed.

Socialdimensionen markerer forskellen *den svage borger* (os) / indvandrer (dem). Denne forskel er den mest fremtrædende, men også forskellen *den svage borger* (os) / *eliten* markeres i velfærdssemantikken. De politiske partier som ikke *anerkender* den semantiske mening, som DF markerer, er medvirkende årsag til den store indvandring og derved en del socialdimensionens yderside.

5.2.1.2 *Danskhed*

I de seneste år har årsmødetalerne været båret af et tema, som partiet finder særligt aktuelt, hhv. *Danske værdier – tryghed og velfærd*(2007), *Giv os Danmark tilbage* (2008), *Stem dansk – også lokalt* (2009) Disse temaer viser tydeligt partiets fokus på det nationale og derved, hvordan DF ønsker at blive iagttaget af vælgeren; som en garant for at bevare og beskytte det danske; ”*Dansk Folkeparti er sat på Jorden på at bevare og forsvare det danske. Skal jeg være lidt overmodig vil jeg sige, at vi har gjort Danmark lidt mere dansk.*” (Årsmødetale 2007)

Danskhed kan ifølge DF udefinerbar, men er en ”*kærlighed til folk og land – på trods af ideologi*” (Årsmødetale 2001) I denne forbindelse italesætter DF Islam som en ideologi, som ”*medfører had og foragt overfor alle, som ikke vil vide af ideologien*” (Årsmødetale 2001). Således er danskhed og Islam – og derved muslimer - uforenelige størrelser, der står i vejen for danskheden. Ligeledes er EU uforenelig med danskhed, da danskhed er bundet til nationen; ”*At være dansk er at forsvare sin nation; at ville begrænse*” (Årsmødetale 2001)

Ved at referere til danskheden som et mål, bliver det ”udanske”, dvs. *det fremmede* en trussel mod danskheden som ideal. Denne trussel kan sættes lig EU og indvandring, som har det til fælles, at de repræsenterer *det fremmede* og bidrager til kulturelle ændringer og differentieringer i stat og samfund.

På den ene side af den sociale forskel findes der det etablerede *danske* samfund og den danske borger ”os”, mens den anden side udgøres af indvandrer med fremmed baggrund, ”dem”. Denne forskel knytter således an til kulturel og national identitet.

Begge italesættelser af den sociale inder- og yderside markerer en eksklusion som samtidig giver liv til et fællesskab – en inklusion - mellem DF og vælgeren. Vi står sammen om en fællesmålsætning, som definerer fællesskabets indenfor og udenfor: *”Jeg behøver i virkeligheden næppe remse dem op her i dette gode selskab, for dét er jo netop en kerne i vores fællesskab: Kærligheden til fædrelandet. Værne om nationalstaten”*. (Årsmødetale 2008)

5.2.1.3 Tryghed

Tryghed kan iagttages som en overordnet ramme for semantikken i årsmødertalerne, da den træder frem i de politiske budskaber uafhængigt af emne. Alle mærkesagerne kan iagttages inden for forskellen tryghed/utryghed. Således knytter begge de ovennævnte semantikker an til tryghed. Modbegrebet til tryghed er utryghed, men da tryghedssemantikken bruges bredt og omfavner andre semantikker, kan begrebet ikke entydigt defineres.

Følgende citat er et eksempel på, hvordan tryghedssemantikken spiller ind i de andre semantikker og skaber en kobling mellem forskellige budskaber: *”Vores tryghed er truet, og dermed vores velfærd. For hvad er et liv med social sikring, materielle goder og fremgang og velstand, hvis vi skal leve i konstant frygt for terror, fordi vi gav ophold til nogle skrupskøre fanatikere?”* (Årsmødetale 2007)

Ovenstående citat viser, at tryghed i høj grad er udtryk for et indre forhold. At være tryk er en følelse og ikke en tilstand. Dette er følgende citat et eksempel på, som markerer forskellen tryghed/EU: *”Men der er intet, der medfører så megen u-fred og u-tryghed, som når magthaverne ikke længere er en del af folkeslagene. Når magthaverne centraliserer magten i lukkede cirkler uden for demokratisk kontrol.”* (Årsmødetale 2005)

Tryghedssemantikkens socialdimension varierer i forhold til, hvilken sammenhæng semantikken bruges. Da kommunikationen finder sted i relationen vælger/parti er det dog kendetegnene, at enheden af borgeren og DF udgør den ene side af forskellen, hvorfra den anden defineres.

Tidsdimension er den samme for de tre skitserede semantikker. Den markerer en trussel i fremtiden, hvis ikke der foretages ændringer. Denne trussel defineres i forhold til nutiden og følges altid op af en løsning.

5.3 Delkonklusion

Jeg har med semantikanalysen vist, hvordan DF tillægger udvalgte begreber mening og benytter denne mening til at understøtte politiske holdninger og argumenter. Den semantiske mening træder frem i partiets italesættelse af de centrale mærkesager, som definerer DFs politiske program og budskaber, men kan også iagttages i forhold til andre politiske emner.

De begreber, som DF bruger til at italesætte sine politiske budskaber, skaber en platform for partiet, som gør det muligt at manøvre rundt mellem de forskellige mærkesager i takt med udviklingen i den politiske dagsorden i medier, Folketinget og hos vælgeren. Således kan ethvert emne iagttages inden for rammen tryghed/utryghed. Begreberne markerer partiets værdigrundlag, der virker som en fælles reference, men som samtidig gør sig uafhængig af emne.

Semantikken gør den politiske kommunikation smidig og let genkendelig, hvilket er et centralt udgangspunkt for et partis troværdighed. Vælgeren ved, hvad han får, når han sætter sit kryds ud for ”O”.

6 Analyse del 3 – Dansk Folkepartis selvfortælling

Mens der sker kontante forandringer i DFs omverden, viser semantikanalysen, at partiets mærkesager og italesættelse af disse er konstante faktorer i årsmødetalerne, som knytter de enkelte taler sammen inden for en samfundsaktuel kontekst. De samme politiske budskaber går igen i hver af de enkelte årsmødetaler som en særlig semantisk forståelse af mærkesagerne og definerer derved DFs meningsskabende virkelighed f.eks. indvandring som modbegreb til velfærd (en økonomisk/social iagttagelse) og *den fremmede* som modbegreb til danskhed (en kulturel/social iagttagelse). Den semantiske italesættelse af

disse centrale begreber bevirker, at samme budskab kan træde frem i mange afskygninger og kontekst uden at miste sin mening.

Denne ensartethed i de berørte emner og italesættelsen af disse, gør det nærtliggende at iagttage årsmødetalerne som en enhed af politisk kommunikation; en gennemløbende fortælling, der definerer hvordan partiet ønsker, at tilhøreren – vælgeren – skal opfatte partiet og de politiske emner, som i høj grad definerer DFs politiske program; EU, indvandring og socialpolitik.

Jeg ønsker med denne del af analysen at vise, hvordan DF bruger fortællingen til at skabe enhed omkring sine politiske budskaber. Fortællingen gør det muligt at iagttage, hvordan DF kommunikerer den semantiske mening, som danner rammen om partiets politiske budskaber, til vælgeren i en meningsskabende sammenhæng.

Som redskab har jeg valgt at lægge et æstetisk blik på fortællingen som narrativ analyse til at undersøge, hvordan DF bruger narrativitet til at skabe en rød tråd i formidlingen af politiske budskaber, som gør partiets politik genkendelig uafhængigt af emne. Det æstetiske blik virker til at iagttage, hvordan DF skaber attraktion omkring sine politiske budskaber ved at bruge den fælles meningsskabelse til at knytte an til en fælles forståelse og virkelighed. Æstetikken knytter an til politisk kommunikation som et strategisk forhold, der har til formål at give et bestemt billede af partiet og derved skabe kommunikativ enhed.

Da analysens fokus er, *hvordan* DF kommunikerer sig selv gennem fortællingen, iagttager jeg formidlingen af fortællingen (meddelelsesformen) som en vigtig forudsætning for, hvordan vælgeren knytter an til fortællingen som politisk kommunikation. Min iagttagelse af fortællingens narrativitet er derfor centreret omkring de retoriske virkemidler, som virker til at forstærke kommunikationen og motivere vælgeren til at knytte an til denne som fælles mening. Ligesom fortællingen virker retorikken inden for det æstetiske felt og virker således til at formidle fortællingen på en måde, så der skabes attraktion omkring denne ud fra en særlig meningsskabelse. Jeg bruger således de narrative analyseredskaber til at iagttage, hvordan fortællingen kommer til syne som retorik.

Nedenstående figur illustrerer, hvordan analysen er bygget op.

Figur 8 Dansk Folkepartis selvfortælling

6.1 Den narrative fortællings funktion og gyldighed

For enhver politisk aktør handler det om at fremstå i det bedst mulige lys hos de interessenter, hvis gunst den politiske aktør er afhængig af for at opnå sit mål om politisk indflydelse. Som parti i Folketinget er vælgeren den afgørende præmis for DF mandattal og derved indflydelse i dansk politik, hvorfor enhver offentlig formidling må have vælgerens iagttagelse af partiet for øje.

Fortællingen er et strategisk virkemiddel i organisationens forsøg på en idealiseret og konstrueret virkelighedsopfattelse, som har til formål at få modtageren til at dele partiets meningsskabelse (semantik) og iagttagelse af samfundet. Den virker til at skabe appel hos vælgeren ved at indsætte de politiske budskaber i en meningsskabende og forførende sammenhæng, som knytter an til den politiske kommunikation, som omgiver partiet.

Udgangspunktet for den narrative analyse er, at fortællinger er en del af vores hverdag som bidrager til at skabe forståelse i forhold til os selv og vores relation til omverdenen. En organisations liv udgøres af fortællinger og har i politisk sammenhæng en socialiserende og legitimerende effekt. (Pedersen 2005)

En fortælling hverken kan eller skal afspejle en objektiv virkelighed, men netop fortællerens virkelighed – eller dennes ønske om en virkelighed. ” *Den som vinder fortællingen om virkeligheden vinder virkeligheden, fordi der ikke er fælles adgang til virkeligheden og fordi ingen kender den virkelige virkelighed.*” (Thyssen 2003:257) DF skaber i sine årsmødetaler rammen om en virkelighed, som vælgeren og øvrige interessenter kan vælge at knytte an til som mening. At fortællingen ikke er underlagt logikkens og teoriens strenge krav gør fortællingen til et vigtigt politisk værktøj og åbner samtidig op for æstetikens forførelse. Dens opgave er at forføre sit publikum ved at vise og bevæge i stedet for sagligt at argumentere og redegøre. (Thyssen 2003). Fortællingen må altid iagttages i relation til tilhøreren, da fortællingen er en produktion af kontingens sammenhæng – de samme begivenheder kunne være fortalt på en anden måde og derved repræsenteret en ganske anden virkelighed.

Fortællingens gyldighed afgøres i forholdet mellem parti og vælger, hvorfor der ingen strukturelle forskelle er mellem fiktion og fakta. For at en fortælling bliver husket og alment godkendt, skal den give mening for den, som hører fortællingen. Kan denne ikke læse sig selv ind i fortællingen, kommer fortællingen ikke ind på livet af modtageren og bliver derved ikke husket og genfortalt. (Nymark 2000:51) Tager vælgeren derimod fortællingen til sig, giver dette partiledelsen mulighed for indirekte at konstruere vælgerens blik.

DFs ledelse kommunikerer sig selv gennem årsmødetalerne og skaber selvreferentielt mening om deres omverden ud fra sig selv. (Christensen & Cheney 2000:252f) Det er således partiledelsens opgave at skabe grobunden for en fortælling om partiet, der kan sammenfatte en kompleks politik, og samtidig håndtere de mindre fortællinger i fortællingen f.eks. enkelte mærkesager og højaktuelle emner som separate målsætninger.

Derved virker fortællingen som præmis for, hvordan vælgerne forstår og opfatter partiet og deres politiske budskaber og således knytter an til politisk kommunikation ud fra en fælles forståelse og iagttagelse af omverdenen. Således har fortællingen også en social funktion, som må ses i lyset af den vælgerprofil, som udgør partiets vælgerpotentiale.

6.2 Genrestrategien

Der findes en række tilgange til den narrative analysestrategi, som repræsenterer forskellige måder at arbejde med fortællinger på. (Pedersen 2005:242) Jeg har valgt at

benytte genrestrategien som redskab til at identificere og ordne de mønstre, der skaber fortællingen gennem særlige meningsrelationer. Genrestrategien fokuserer på ordningen af fortællingerne via fortællingens plot og bidrager derved til en særlig viden om fortællingernes funktioner og sociale påvirkning af vælgeren. Jeg vil med genreteorien iagttage, hvordan meningsskabelse finder sted via symbolske og mytiske universer og fortællinger, således at tilhøreren indskrives sig i f.eks. romancer, tragedier, satirer og komedier alt efter fortællingens karakter. (Pedersen 2005:246)

Genrestrategien er bygget op omkring tre hovedelementer, som samlet set danner rammen om den narrative genreanalyse og derved den fortælling, som samler de enkelte årsmødetaler: (Pedersen 2005: 246)

- Plot (den struktur som binder begivenhederne sammen)
- Udvalgte begivenheder
- Bestemte karakterer (de involverede parter)

6.2.1 Plot

Plottet er fortællingens centrale omdrejningspunkt, da det er plottet som forbinder begivenhederne i en meningsfuld sammenhæng og er garant for, at fortællingen hænger logisk sammen, og ikke indeholder modsatrettede forhold.

Plottet i DFs fortælling kan identificeres ud fra de to foregående analyser, som har vist en tydelig forbindelse mellem DFs vælgerprofil og den semantiske italesættelse af politiske budskaber som anknytning til en særlig forståelse og stemthed hos vælgeren. Af semantikanalysen fremgår det, at fortællingen er centreret omkring DFs kernebegreber: tryghed/utryghed, danskhed/det fremmede og velfærd/indvandring, som udgør essensen af ledelsens formidling af de centrale politiske budskaber i årsmødetalerne og samtidig definerer DFs politiske program og værdigrundlag. Det er kendetegnende for de centrale begreber i årsmødetalerne, at både begrebernes inder- og yderside definerer de politiske budskaber, der indeholder såvel positive som negative meningssammenhænge. Således indeholder fortællingen på samme tid skildringen af en trussel (indvandring og EU) og et løfte (velfærd/danskhed/tryghed). Denne dobbelthed gør det muligt at iagttage fortællingen

inden for rammen af en forskel, der på den ene side definerer en trussel mod det danske samfund ”os”, og derved repræsenterer tragedien – det vi kæmper imod og på den anden side af forskellen findes løftet – det vi kæmper for – den romantiske fortælling om en tryk nationalstat, der tager hånd om de ældre og svage. Fortællingens plot definerer jeg således som enheden af denne forskel.

6.2.2 Begivenheder

Fortællingen består af en række udvalgte begivenheder, der indsættes i en meningsfuld sammenhæng. Formidleren af fortællingen (DF) relaterer begivenhederne i en plotstruktur, hvormed begivenhederne udvælges og prioriteres således, at den ønskede mening fremstår. Hermed bliver fortællingen en *retrospektiv fortolkning* af sekventielle tanker og forløb gennem plottet, som gør en kausalforklaring mulig. Begivenhederne indeholder ikke en isoleret mening, da denne skabes i fortællingen.

I DFs årsmødetaler er de udvalgte begivenheder koncentreret omkring de faktorer, som partiet italesætter som målsætninger eller forudsætninger for, at deres politiske program kan lykkes, dvs. de emner, som går igen gennem alle årsmødetalerne. Begivenhederne har således det til fælles, at de iagttages ud fra de i semantikanalysen definerede forskelle, dvs. Indvandring/velfærd, *den fremmede*/danskheden, tryghed/utryghed.

Italesættelsen af begivenheder ud fra begreber og modbegreber i partiledelsens bidrager til at skabe en indre sammenhæng mellem de enkelte mærkesager, og derved mellem begivenhederne. Således kan eksempelvis alle partiets mærkesager iagttages inden for rammen af forskellen tryghed/utryghed og begivenhederne refererer således til både indersidens løfte (f.eks. øget velfærd) og ydersidens trussel (indvandring), som knytter begivenhederne sammen i plottet.

Det er fortællingens opgave at relatere årsmødetalernes indhold til vælgerens interesse, dvs. skabe knytte an til en fælles virkelighed og forståelse, så fortællingen fremstår som politisk kommunikation og ikke blot en tom formidling.

6.2.3 Karaktererne i fortællingen

Karaktererne i fortællingen omfatter de involverede parter, som inddrages i fortællingen i form af bestemte roller.

DF sonderer som vist i semantikanalysen mellem ”os” og ”dem” i italesættelsen af begivenhederne ved at markere en inder (os)- og yderside (dem).

Mens indersiden udgøres af DF og vælgeren, som knytter an til fortællingen som meningsskabende, udgøres ydersiden af *den fremmede*, hvilket alt efter begivenhedens karakter dækker over hhv. indvandrerens, EU og *eliten*. Fortællingens karakterer har centrale roller i fortællingen, da disse udgør en væsentlig social dimension, som er afgørende for, om vælgeren kan læse sig selv ind i fortællingen og derved knytte an til denne som fælles mening.

6.3 Retoriske virkemidler i fortællingen

Fortællingens æstetiske funktion ligger ikke i det sagte, men i måden at sige det på. Således kan en fortælling i æstetikens virkefelt ikke reduceres til en tom formidling af information, men må for at virke knytte an til en særlig meddelelsesform, som medfører en stemthed hos vælgeren, som i sidste ende afgøres i forståelsen. Først når dette lykkes, er der tale om en succesfuld kommunikation, som kan forene partiets og vælgerens fælles forståelse. Denne særlige meddelelsesform kommer til udtryk gennem fortællingens meningsskabende mønstre og retorik.

Som meddelelsesform indskrives de politiske budskaber (informationen) sig i en retorik, som er et vigtigt redskab for politikerens, der som partiets talerør skal overbevise vælgeren og legitimere fortællingen som meningsskabende ud fra en fælles iagttagelse af virkeligheden. Retorik handler om publikums vilje til at knytte an til et budskab og er en afgørende faktor for, hvordan fortællingen kommer til udtryk og modtages af vælgeren. Retorikken er styrende for vælgerens villighed til at knytte an til fortællingen og afgørende for om kommunikationen lykkes.

Retorik bygger på den antagelse, at verden kan beskrives på en række forskellige måder, og derved knytter an til forskellige opfattelser af virkeligheden. Retorik repræsenterer en afbalancering i retning af en bestemt måde at tænke og iagttage på, en kodning af information.

Retorik handler om at overbevise i sager, hvor der ikke er sikker viden, hvilket i høj grad er kendetegnet for den politiske scene. Retorikkens funktion er ikke at afgøre, hvad der er sandt og falsk, men bruges til at påvirke publikum ud fra en given interesse. *”Retorikken er nyttig ved at hjælpe sandheden til dens ret og ved at argumentere i alment-forståelig form. Dens opgave er ikke (som hævdet) ”at overbevise”, men ”at finde de overbevisende momenter i enhver sag.”*” (Aristoteles 2000:23) At kende sit publikums idé om lykke, er ifølge Aristoteles vejen til en succesfuld retorik og bruge denne viden i fremstillingen af en sag. Viden om vælgeren er derfor en vigtig element i partiets anknytning til politiske kommunikation. *”Hinsides spørgsmål om sandhed møder den (kommunikationen) spørgsmålet om hvem publikum er, hvilke temaer som skal slås an, og om der skal appelleres til fornuften, følelserne eller sanserne”*. (Thyssen 2003:182) For den politiske leder, i dette tilfælde Pia Kjærsgaard som repræsentant for det officielle DF, handler det om at skabe fælles interesser mellem afsender (DF) og modtager (vælgeren), da hver interesse har sin egen fornuft og egen iagttagelse. Det er partiets job at afveje en række interesser mod hinanden og søge at forene parti og vælgers begær, hvilket DFs valg af mærkesager kan ses som et eksempel på. Disse sager har i forhold til vælger- og partianalysen vist en tæt forbindelse mellem partiets formidling af mærkesager og den vælgerprofil, som kendetegner den typiske DF-vælger. Anvendelsen af retorik kan være afgørende for, om DF formår at sætte dagsordenen og vælgeren knytter an til partiets politiske program, som fortællingen repræsenterer.

Retorik handler om, hvordan en given sag formidles og hvordan formidlingen fremstår som en enhed – en fortælling. Det er afgørende for en politisk sagsfremstilling, hvordan der skabes en kommunikativ identitet (Thyssen 2003:194). Således er der stor forskel på, om indvandredebatten italesættes som et spørgsmål om økonomi, kultur, religion eller noget helt fjerde, da netop denne italesættelse er styrende for, hvordan tanke og handling føres i en bestemt retning. *”Retorikerens succes eller fiasko beror på, om han kan fremstille en plausibel fortælling om sit publikum og til sit publikum”* (Thyssen 2003:195)

Retorik består ifølge Aristoteles af tre komponenter: taleren, - det han taler om, - og den han taler til, hvoraf det er sidstnævntes rolle i samspillet, som gør udslaget og som tales mål refererer til. (Aristoteles 2002:42)

Til at overbevise tilhøreren – vælgeren – kan taleren gøre brug af følgende virkemidler:

- taleren kan påvirke sine tilhørere ved sin personlige karakter (etos)
- taleren kan påvirke sine tilhørere følelsesmæssigt (pathos)
- taleren kan påvirke sine tilhørere gennem saglig argumentation (logos)

Enhver tale vil nødvendigvis indeholde elementer af hver af de tre virkemidler, det interessante er imidlertid vægtningen af de tre. DFs brug af retoriske virkemidler viser, hvordan partiet bruger årsmødetalerne til at argumentere for de udvalgte begivenheder i forhold til fortællingens karakter som tragedie/romance og hvilken virkelighed partiet knytter an til. Sat på spidsen kan man sige, at retorikken viser, hvordan DF ”sælger varen” ved at skabe attraktion omkring partiets politiske budskaber.

6.3.1 Det personlige – talens etos

Som formidler af årsmødetalerne, repræsenterer Pia Kjærsgaard den virkelighed, som DF ønsker at formidle som fortælling. Da fortællingen ikke gengiver en objektiv virkelighed, er det væsentlige imidlertid ikke Pia Kjærsgaard som person, men derimod den virkelighed, hun repræsenterer som DFs ansigt udadtil. Som øverste repræsentant for DF er Pia Kjærsgaard samtidig repræsentant for den sociale konstruktion af et indre fællesskab i form af et ”os”. Etos bruges i DFs årsmødetaler til at tydeliggøre og fremhæve dette ”os” og har derved en tillidsskabende effekt hos vælgeren.

Pia Kjærsgaards fremtoning og troværdighed spiller i forhold til fortællingens etos den afgørende rolle, hvilket knytter an til den legitimitet, Pia Kjærsgaard besidder som partiformand og formidler af talerne. Betragter vælgeren ikke Pia Kjærsgaard som troværdig, påvirker dette vælgerens villighed til at knytte an til og acceptere det aktuelle budskab inden for rammerne er en fælles virkelighed. Ifølge Aristoteles er det talerens moralske personlighed, som spiller den største rolle i forhold til talerens troværdighed, særligt i situationer, hvor der ikke foreligger vished. (Aristoteles 2002:34)

Pia Kjærsgaards formidling fremstår personlig, men må analytisk iagttages som et strategisk og konstrueret forhold. Etos knytter an til den aktuelle tale og ikke

forhåndsindstillingen om taleren, men for et kendt ansigt som Pia Kjærsgaard vil hendes person altid være knyttet til en række fordomme. Disse kan bruges til at opbygge et image, som bidrager med at skabe troværdighed, som medfører villighed hos vælgeren, som kan vælge at acceptere en fælles meningsskabende virkelighed. Pia Kjærsgaard bruger sin status og autoritet til at legitimere fortællingen og skabe en relation til vælgeren. Man kan tale om en ”konstruktion af tillid” (Thyssen 2003:228)

De nyere taler (2007 og frem) indeholder en række personlige iagttagelser fra Pia Kjærsgaard, som i langt højere grad end tidligere inddrager sin person i talerne. Således indledes talerne med lange personlige skildringer af f.eks. den danske natur, Pia Kjærsgaards Tivolitur med den hollandske politiker Geert Wilders osv. Der refereres udelukkende til personlige betragtninger, bl.a. barndoms minder, hvilket giver Pia Kjærsgaards person en central rolle og samtidig giver talen en social italesættelse. Disse indledninger udgør en selvstændig del af talen, som falder før velkomsten og den mere formelle taledel. Samtidig får det talerne til at fremstå personlige og i folkehøjde, da der alene er tale om subjektive betragtninger. F.eks. indledes årsmødetalen fra 2009 med en skildring af det danske land:

”Siden min barndom har jeg holdt mange ferier herhjemme. Som lille pige tog vi ofte fra byen og på landet. Landet var dengang for et halvt århundrede siden Bagsværd ved København... Der er så mange dejlige steder i Danmark, at jeg kunne bruge al min tid her i dag på at dvæle blot ved de af dem, hvorfra jeg har personlige og særlige minder.” (Årsmødetale 2009) Dette eksempel viser, hvordan etos knytter information, som rækker udover fortællingens begivenheder, til fortællingen, hvilket fremhæver talers æstetik og viser en målrettet retorik.

Pia Kjærsgaard besidder i kraft af sin status som partiformand for Danmarks tredje største parti en magtposition, men repræsenterer samtidig *folket*. Dette kommer bl.a. til udtryk, når hun i årsmødetalerne fortæller om sin fortid som hjemmehjælper og derudfra drager paralleller til aktuelle forhold: *”Forleden kom jeg i en ledig stund til at filosofere lidt over, hvordan min egen tilværelse som hjemmehjælper egentlig var, op til 1984, hvor jeg kom i Folketinget...Jeg havde det indtryk, at de ældre var glade og tilfredse med den service, der den gang blev ydet, og jeg ved, at jeg - som mine kolleger - holdt utroligt meget af arbejdet, og jeg følte, at dette arbejde var givende og lærerigt”* (Årsmødetale 2001) Med

dette citat indskrives Pia Kjærsgaard sig som en legitim og troværdig repræsentant for ”os”, dvs. den gruppe af borgere, som danner partiets vælgergrundlag. Pia Kjærsgaard fremstår som en del af DFs selvfortælling og partiets fortælling kommer til udtryk som et personligt forhold, som er let at relatere til og skaber legitimitet og troværdighed. Hun italesætter sig selv som ”en af folket” (os) og ikke som en del af samfundets elite, som mange toppolitikere repræsenterer. Denne italesættelse og fremhævelse af Pia Kjærsgaard gør det muligt for vælgeren at identificere sig med taleren og derved fortællingen. Samtidig er det en markering af karakterenes inderside, som skaber samtidig en tydelig differentiering fra ydersiden; *det fremmede (dem)*. *Den fremmede* dækker i forhold til talernes etos i høj grad over politikere fra andre partier som ifølge DF har en distance fra folket; ”Vores opgave er (altså) at gøre afstanden kortere, ikke længere, mellem borgeren og Borgen... Det er så nemt at sidde på Christiansborg i en boble af papirer og nyhedstelegrammer og strikke planer sammen om velfærd. Næh, vi ville ud og tale med mennesker. Mennesker, som møder op hver morgen på de arbejdspladser, vi taler så meget om.” (Årsmødetale 2007) Samme kritik gør sig gældende i forhold til EU, som ligeledes er en trussel mod *det nære* og det nationale fællesskab, som DF repræsenterer.

Brugen af etos i årsmødetalerne virker til at skabe tillid og opnå fællesskab med vælgeren. Dette er især tydeligt i de nyere taler, hvor fremhæves fællesskabet mellem parti og vælger italesættes som et eksplicit succeskriterie. Således lyder det i talen fra 2008: ”At vi respekterer og værdsætter hinanden, at vi løfter i fællesskab og har den fælles sag – Dansk Folkeparti – og det fælles mål – et endnu bedre Danmark – det er helt uvurderligt!” Vælgeren er ikke blot en anonym stemme, men en del af et fællesskab med et fælles mål.

Brugen af etos i årsmødetalerne knytter an til den romantiske fortælling; vi står sammen om en sag – at indfri løftet om at bevare det trygge og det nære og samtidig skabe bedre forhold for den ældre og svage borger, for ”os”.

6.3.2 Det nære – talens pathos

”Overbevisning skabes gennem tilhørerne, når disse af talerens ord påvirkes i retning af en vis følelsesmæssig affekt (pathos).” (Aristoteles 2000:34f) Ole Thyssen argumenterer

for, at netop pathos er retorikkens vigtigste indsatsområde, da følelser påvirker mennesker i højere grad end kendsgerninger og at kommunikation bygger på motivation. (Thyssen 2003:199) Det er følelser, som påvirker individet og som bærer kommunikationen. Således må en tale mere end blot informere og behage, men bevæge og motivere til at handle (Thyssen 2003:199f): ”at forandre en følelse, er at forandre en vilje” (Thyssen 2003:217) Fælles følelser betyder ifølge Ole Thyssen fælles forståelse, da følelser åbner op for en bestemt måde at opleve verden på. Denne fælles forståelse er afgørende for, om fortællingen lykkes og i sidste ende, om vælgeren sætter sit kryds ud for O på stemmesedlen. Da forståelse kan ikke styres, bruges pathos til at skabes en attraktion og følelsesmæssig affekt hos vælgeren, som indgår i DFs vælgersegment.

Pathos åbner op for etableringen af en stemthed hos vælgeren, der udviser fremtidens usikkerhed, som politik nødvendigvis må indeholde. Politik bygger på en samling af løfter, som endnu ikke er indfriet, men udtrykker en række ønsker for fremtiden. Begivenhederne i årsmødetalerne som knytter an til den semantiske italesættelse: Tryghed/utryghed, velfærd/indvandring og danskhed/det fremmede, appellerer i høj grad til et indre forhold – en særlig forståelse. Da begreberne består af såvel en inder- og en yderside, må pathos imidlertid forholde sig til såvel fortællingen som romance (løftet) samt tragedien (truslen).

DF gør sig ikke klogere end vælgeren, da de netop differentierer sig fra *eliten*, der italesættes som ydersiden af den sociale forskel. ”*Dansk Folkeparti tager borgerne, deres sundhed, tryghed og bekymringer helt alvorligt. Og når vi ikke helt forstår, hvad det er, Sundhedsstyrelsen forklarer os om, at kun nogle få og ikke alle kan få vaccine, så går vi ud fra, at en hel del andre heller ikke forstår det....I det hele taget ser jeg gerne en regering, der tager det borgernære top-seriøst.*” (Årsmødetale 2009) DF sætter borgeren i centrum, hvilket får politik til at fremstå håndgribeligt og nærværende for vælgeren, som kan relatere direkte og personligt til de udvalgte begivenheder. Efterfølgende citat er ligeledes fra årsmødetalen i 2009, som fandt sted få måneder før den stort anlagte klimakonference i december 2009 og fik stor omtale i medierne og på den politiske scene. Her gik DF mod strømmen af klimaforkæmpere og udtalte, at de ikke støttede konferencen, som de mente tog fokus fra de borgernære emner og samtidig rejste Pia Kjærsgaard tvivl om konferencens berettigelse: ”*Jeg har faktisk en klar fornemmelse af, at blandt andet svineinfluenza er noget, som flere forholder sig til i dagligdagen her i Herning end co2-*

udslip i KinaEftersom flere hvert år dør af kulde end af varme, kan det jo for eksempel godt være, at vi hellere skulle koncentrere os om at gøre noget ved dét her-og-nu frem for at lave en tusindårsplan for at sænke temperaturen med ingenting – med diskutabile fordele til følge” (Årsmødetale 2009)

DFs fokus på det nære, både geografisk og folkeligt, står i kontrast til den øgede internationalisering, som ikke mindst EU repræsenterer. Dette er især tydeligt, i begivenheder som italesættes som udtryk for danskhed og tryghed i årsmødetaler, hvor de folkelige begivenheder, repræsenterer den romantiske fortælling: *”Og ja, vi vil støtte dansk film, ønsker at Danmarks Radio sender danske programmer, støtter danske børn læring om musik og kultur og historie, og vi skaffer gerne penge, mange penge, til bevarelsen af dansk kulturarv. Det synes jeg ikke er gammeldags. Jeg synes, det er at værne og bevare for eftertiden det, der har formet Danmark og os, der bor her.”*(Årsmødetale 2008)

I forbindelse med årsmøderne hyldes hvert år et moment af den *danske kultur*, hvilket tildeles en central plads i talen. Samtidig er den aktuelle genstand fysisk repræsenteret ved årsmødet. I 2007 var det kolonihavehuset, der var opført i salen komplet med græsplæne, havemøbler, grill og kakkelbord. I år 2008 var det pølsevognen, der blev fremhævet og hyldet som *”Et stykke dansk kulturhistorie”*. I denne anledning var der lejet en pølsevogn til årsmødet og Pia Kjærsgaard brugte en del af sin tale på at fortælle om pølsevognens betydning for det danske samfund: *”Pølsevognen er et symbol på en del af dansk kultur igennem snart 90 år. ”En ristet med det hele” har i flere årtier været en af den slags sætninger, der indgik i vores sprog. En af den slags sætninger, der har smag.”* (Årsmødetale 2008) Senest i 2009 var det campisternes tur: *”Vi vil i år sende en begejstret tanke til den trofaste skare af danskere, der nyder fædrelandet helt tæt på naturen – på campingferien. Camping er en fantastisk nærværende måde at opleve sit land på.”* (Årsmødetale 2009)

Det er i årsmødetalerne kendetegnende for talernes argumentation, at der refereres indad til følelser, personlige fornemmelser og et stærkt fællesskab. Som beskrevet i semantikanalysen henviser DFs italesættelse af partiets mærkesager til tryghed og danskhed. EU- og indvandredebatten, som er konstante begivenheder i årsmødetalerne bærer i høj grad præg af pathos, da disse italesættes som en trussel mod den danske

velfærd, danskheden og den enkelte borgers tryghed, dvs. ydersiden af begreberne, som kendetegner partiets politiske kommunikation og kommer til udtryk som begivenheder.

Nedenstående citat viser, hvordan DF bruger aktuelle begivenheder til at italesætte EU- og indvandring som en trussel. Citater er fra 2001, kort tid efter 11. september: *”Set i lyset af begivenhederne i New York og Washington er det for mig uvirkeligt, at vi i Danmark huser terror-sympatisører af denne art, og jeg har en alvorlig mistanke om, at vi netop på grund af vort åbne, demokratiske system tillader, at mange medlemmer af diverse terror-bevægelser rejser ind og ud af Danmark – flere af dem sikkert med dansk pas.”* (Årsmødetale 2001)

Mere generel er italesættelsen af indvandring som en økonomisk byrde, der influerer negativt i forhold til den danske stats velfærdsydelser for den danske borger og har således en direkte relation til vælgeren. Dette er således en central begivenhed, hvorfor meningsskabelsen herom er central for, om fortællingen lykkes: *”Dansk Folkepartis synspunkt var og er, at hvorfor i alverden dog beskære danskernes velfærdsgoder og ydelser i fremtiden, og hvorfor dog gøre lønningerne for de lavestlønnede i den offentlige sektor til et problem, vi ikke bare løser med det samme, når muligheden ligger lige for? Stop indvandringen af folk fra de underudviklede lande og nyttiggør dem, der allerede er her”* (Årsmødetale 2007) Indvandrerens (dem) italesættes som en konkret og direkte trussel mod den danske velfærd og derved mod DF-vælgeren (os). I samme citat præsenterer DF imidlertid en løsning, som ikke kræver økonomiske ofre fra indersiden af fællesskabet, men som hindrer *tragedien.*” *Dansk Folkeparti ér danskernes velfærdsgaranti.*” (Årsmødetale 2008)

6.3.3 Det saglige - talens logos

Som det tidligere er blevet omtalt, bygger politisk kommunikation på holdninger og værdier, mens videnskab og fakta ofte træder i baggrunden eller benyttes til at understøtte et politisk argument. Samme gør sig gældende i DFs fortælling, hvis omdrejningspunkt er meningsskabelse i form af en social virkelighed, som knytter an til en normativ anvendelse af begreb/modbegreb.

I stedet for at anvende ekspertudtalelser og videnskab som understøttelse og dokumentation for partiets udtalelser, modstiller Pia Kjærsgaard i mange tilfælde eksperter,

statsoverhoveder og fagfolk, som en kontrast til den almindelige borger, og knytter derved an til sondringen os/dem. Dette kommer i årsmødetalerne bl.a. til udtryk i forhold til EU som begivenhed

”Folkeslagene - ja, dem betragter statslederne som et irritationsmoment.... Men der er intet, der medfører så megen u-fred og u-tryghed, som når magthaverne ikke længere er en del af folkeslagene. Når magthaverne centraliserer magten i lukkede cirkler uden for demokratisk kontrol.” (Årsmødetale 2005)

Statslederne (eliten) repræsenterer ydersiden af ”os” det fremmede og kædes derfor sammen med tragedien og markerer derved en trussel mod vælgeren. Samtidig virker fortællingens differentiering af karaktererne Os/dem, som legitimering af en begivenhed: modstand mod EU.

Samme gør sig gældende i følgende citat: *”Vi politikere træffer beslutninger - bl.a. på baggrund af de oplysninger - af og til gætterier! - vi får fra økonomerne. Og vi træffer vore beslutninger ud fra, hvad vi synes vil være til gavn for hele folket, og altså ikke kun ud fra en snæver økonomisk betragtning... Når vi politikere eksempelvis vedtager, at vi vil bevare den fulde folkepension - ja, så er der jo ikke tale om nogen særlig smart beslutning, set ud fra et økonomisk synspunkt. Men derimod et fornuftigt synspunkt.” (Årsmødetale 2005)*

Mens tryghed, danskhed og fællesskab alle knytter an til indre forhold og derved naturligt lægger sig op af pathos, træder sondringen: indvandring/velfærd frem som en økonomisk iagttagelse og derved en saglig argumentation, som er kendetegnende for logos.

I årsmødetalerne fra hhv 1997 og 2009 sætter DF tal på udgifter til indvandrere og flygtninge, der opholder sig i Danmark: *”De fremmede koster 29,8 milliarder kroner hvert eneste år ! Og læg så venligst dertil de 11 milliarder kroner, der igennem DANIDA ydes i bistandshjælp til fremmede mennesker udenfor landets grænser... 40 milliarder kroner betaler altså danske skatteydere til fremmede mennesker - om året!” (Årsmødetale 1997)* Selvom der her argumenteres ud fra økonomi, træder logos imidlertid i baggrunden for pathos. Dette kan ses i italesættelsen af *den fremmede*, som er fællesskabets yderside og derved et socialt og kulturelt forhold, der indikere forskellen os/dem. Denne italesættelse gør det endvidere muligt at sammeholde to typer udgifter, hhv. indvandrere i Danmark og u-landsbistand som fælles mening.

Da fortællingen ikke har til formål at afspejle en objektiv virkelighed, men knytter an til politisk kommunikation af holdninger og værdier, er logos naturligt den mindst fremtrædende af de tre virkemidler i årsmødetalerne.

Samtidig må anvendelsen af logos ses i relation til partiets vælgersegment, som tilhører den ældre og uuddannede del af befolkningen og kun inkluderer få akademikere.

6.4 Delkonklusion

Ved at iagttage årsmødetalerne som en narrativ italesættelse af information, knytter de politiske budskaber an til fortællingen som en meddelelsesform, der repræsenterer en særlig forståelse.

DFs brug af retoriske virkemidler, viser en klar overvægt at etos og pathos, mens der stort set ikke argumenteres ud fra fakta. Fraværet af logos og partiets negative italesættelse af eksperter o.l. er med til at understrege, at DF ønsker at fremstå som ”folkets parti”. Det sociale fællesskab fremhæves både som etos og pathos, og virker til at legitimere modstanden mod *de(t) fremmede*.

Fælles for de begivenheder, som italesætter tragedien er, at de repræsenterer det fremmede (dem) og ukendte, som i DFs italesættelse gør indvandring og EU til en trussel mod den enkelte danske borger, den danske kultur og det danske samfund; en trussel mod danskheden, trygheden og velfærden. Truslen får således et ansigt og bliver personificeret i fremmedgørelsen, hvilket tydeliggør fortællingens karakterer som en differentiering mellem os/dem. Denne differentiering er en central del af fortællingen og det plot, som udgør fortællingens base. Fremmedgørelse af ”dem”, virker til at legitimere fortællingens tragedie og skabe et fællesskab omkring et fælles projekt, en romantiseret virkelighed, hvor den ældre og svage borger udgør samfundets centrum. Den romantiske fortælling relaterer til det borgernære som begivenheder, der står i modsætning til alt, hvad EU og indvandring repræsenterer.

Fortællingen kan iagttages som en social kontrakt, som på den ene side siger noget om, hvordan tingene bør være og på den anden side, hvordan folk (vælgeren) belønnes/straffes. Dette er de gennemgående begivenheder: indvandring og EU tydelige eksempler på i DFs årsmødetaler. Når vælgeren som modtager af fortællingen eksempelvis knytter an til DFs

iagttagelse af indvandring som en økonomisk byrde og *den fremmede* som en trussel mod danskheden, accepterer vælgeren den virkelighed, som DF stiller til rådighed.

Med truslen det fremmede som narrative tragedie, bevarer modstanden mod indvandring og EU sin aktualitet til trods for, at begge emner i de seneste år er røget langt ned på listen over vælgerens politiske dagsorden. Fortællingen gør det muligt at indsætte aktuelle begivenheder, således at de politiske budskaber ikke mister deres relevans for DF-vælgeren. Således må fortællingen som politisk kommunikation iagttages ud over grænsen for mærkesagerne i isoleret form.

DEL 4

7 Konklusion

DF definerer deres politiske holdninger og værdier igennem deres mærkesager, som udgør partiets politiske fundament. Mærkesagerne er udtryk for en række konkrete målsætninger, men knytter samtidig an til en særlig semantik, som placerer de politiske budskaber inden for en særlig meningsramme. Det er vælgerens anknytning til denne mening, som er afgørende for, hvordan DFs politiske budskaber bliver modtaget og forstået, dvs. om kommunikationen lykkes. En iagttagelse af DFs succes i dansk politik er derfor samtidig en iagttagelse af en gensidig relation mellem partiet og vælgerpotentialet, hvilket markerer et tydeligt strategisk forhold. Analysen viser, at DFs politiske budskaber kan iagttages som en særlig mening, der træder frem gennem begreberne: tryghed, velfærd og danskhed. Således kan en hvilken som helst politisk sag (begivenhed) iagttages i forhold til disse begreber. Tryghedssemantikken fremstår som en overordnet ramme – det er tryghed som definerer, hvad partiet står for. EU og indvandring udgør ydersiden af tryghedssemantikken og træder frem som trusler mod den danske nation og borger, hvilket eksplicit omtales i alle årsmødetaler i forhold til velfærdsbyrden og beskyttelsen af danskheden. Semantikken markerer således en trussel, men samtidig en løsning; vil vi have mere velfærd, kan vi sende indvandrerne hjem, vil vi have mere indflydelse på vores hverdag, må vi sige nej til EU osv. DF leverer simple løsninger ved ikke at beskæftige sig med kompleksitet.

Den mening som DF indskriver sig i, kræver nødvendigvis vælgerens positive accept for at kommunikationen kan lykkes og i sidste ende knytte an til fælles forståelse. Den direkte formidling af budskaberne er derfor af afgørende betydning, da det er gennem nyhedsmedier o.l., at vælgeren får sin politiske viden. Som den narrative analyse viser, er DFs selvfortælling bygget op omkring følelsesmæssig argumentation og handler om tryghed og fællesskab i spændingsfeltet tragedien (så galt kan det gå) og romancen (bevarelse af en tryk nationalstat). DF appellerer til vælgerens personlige og sociale forhold – hjerte før hjerne. Fællesskabet er et bærende element årsmødetalerne, og er en

markering af forskellen os/dem som henviser til et socialt og nationalt tilhørsforhold. Ved at markere et fællesskab som er betinget af nationalt tilhørsforhold, vil EU og indvandring altid være fællesskabets yderside. På denne måde bevarer mærkesagerne deres aktualitet, da de netop knytter an til et værdigrundlag.

DF opstiller et alternativ til det internationaliserede samfund ved at fokusere på lokale og borgernære emner og holde fast i den danske nation og kultur som værdigrundlag. DF er folkets parti som varetager *den lille mand* interesser. Pia Kjærsgaard gør sig ikke klogere end vælgeren, men tager afstand fra samfundets elite og eksperter, som ikke er en del af fællesskabet. Hvad ved økonomerne eller EU-parlamentarikerne om den ældre og svage borgers hverdag?

Som støtteparti til regeringen, står DF i en situation, hvor de kan målrette deres politiske kommunikation enkeltsager og borgernære emner, da de står uden ministeransvar og derfor ikke stilles til ansvar for finanslov og andre tunge poster. Denne position på den politiske scene, gør det muligt for DF at tilbyde lette løsninger på komplekse problemstillinger, hvilket semantikken omkring indvandring/velfærd er eksempel på. DF kan fokusere deres kommunikation til udvalgte værdier og projekter inden for en tryghedssemantik, således at vælgeren ikke drukner i endeløse politiske programmer for politiske spørgsmål fra A-Z. Det vil af samme grund være svært at forestille sig DF i regering, da det da vil være vanskeligt at bibeholde fortællingen og den smalle formidling af politiske budskaber.

8 Diskussion & perspektivering

Sat på spidsen kan politik iagttages som det moderne samfunds svar på religion. Det er et emne som både samler og splitter mennesker og ofte giver anledning til store sammenstød på alle niveauer i samfundet. Et demokratisk samfund kan ikke bestå uden politik, som er et element i samfundet, ethvert individ som en del af samfundet umuligt kan undslå sig – dog kan man til en vis grænse vælge ikke at deltage. Der findes mange grader af den enkelte borgerens interesse og deltagelse, men da det er svært at undsige sig holdninger og værdier, som er en afspejling af individets personlige og kulturelle forhold, må enhver

stemmeberettiget borger iagttages som et politisk væsen og derved en potentiel vælger. Politik handler ikke alene om at overbevise, men også om at engagere og skabe et produkt, som matcher vælgerens behov. Et politisk parti kan iagttages som en vare, der eksisterer i kraft af efterspørgsel og derved markerer et uafdækket behov – i DFs tilfælde et behov hos en særlig gruppe af borgere. Som enhver anden vare, er DF omvendt også med til at definere et behov ved at formidle en bestemt virkelighed og skabe forførelse omkring sine politiske budskaber, som er DFs produkt.

En iagttagelse af DFs succes i dansk politik er samtidig en iagttagelse af samfundet i en tidslig kontekst, da politik er udtryk for en befolknings holdninger og værdier på et givent tidspunkt. DFs markering af EU og indvandring som en trussel mod den danske nation afspejler en aktualitet, som må ses i lyset den samfundsudvikling, som EU, internationalisering og øget indvandring repræsenterer. Dette underbygges af det faktum, at DFs politiske program ikke er unikt, men kan genkendes i andre politiske partier i flere lande med en kultur tæt på den danske. Spørgsmålet er, hvad der i stadig stigende grad trækker vælgerne i retning af DF og andre partier med de samme mærkesager og værdigrundlag i landene omkring Danmark?

Jeg ønsker med denne perspektivering at iagttage DFs politiske kommunikation i en samfundsaktuel kontekst, der knytter an til en fælles forståelse.

8.1 Samfundets internationalisering

Mens der for bare 10 år siden herskede stor EU-skepsis på den politiske scene, er EU i dag blevet en selvfølgelighed, som DF sammen med Enhedslisten er eneste partier i Folketinget, som kæmper imod. Den hastige internationalisering er blevet en del af borgerens hverdag, hvor det er blevet mere reglen end undtagelsen, at håndværkeren er polak og grønthandleren er fra Pakistan. Overalt hvor vi færdes, bliver vi konfronteret med fremmede kulturer og nye udfordringer. Pølsevognen er mange steder erstattet af shawarmabiksen og kassedamen bærer tørklæde. EU-samarbejdet har desuden medført, at regler om fødevarer, grænsekontrol mm. træffes uden for Danmarks grænser, hvilket har skabt en større afstand mellem borgeren og beslutningstageren.

Som kommunikationsanalysen har vist, knytter DFs italesættelse af mærkesagerne an til en særlig mening, som etablerer en forståelseshorisont hos det vælgerpotentiale, der deler den fælles virkelighed, som DF formidler gennem fortællingen. *Tragedien* definerer ikke et

ukontrollerbart samfund, men derimod en selvforskyldt situation, hvor indvandring og EU har overtaget styringen. *"Landet er truet, ikke af gale diktatorer, skøre generaler og marcherende soldater. Nej, vores selvbestemmelse er truet af det EU-monster, danskerne selv har været med til at skabe."* (Årsmødetale 2008)

EU og indvandring skaber ændringer i den danske kultur ved at gøre fremmede kultur til noget selvfølgeligt. Som det fremgår af DFs årsmødetaler, definerer DF "os" gennem danskhed og nationalitet, dvs. kulturelle forhold.

Erik Meier Carlsen peger på en ny dimension i politik, som er styret af kultur frem for den traditionelle klassepolitik. Denne tendens har fokus på bløde politiske værdier, som DF og de øvrige omtalte partier repræsenterer. Der opstår et modsætningsforhold mellem de veluddannede og de mindre veluddannede, mellem elitisme og populisme (Carlsen 2000: 45).

8.2 Fællesskab og fremmedgørelse

Det sociale og skel mellem "os" og "dem" er en markering af en differentering mellem mennesker, men også mellem kulturer. *Den fremmede vil pr definition aldrig blive en del af fællesskabet, da danskhed er bundet til kulturelle forhold. "Et solidarisk samfund forudsætter et nogenlunde ensartet, stabilt samfund som det danske, hvor borgerne har en stor grad af fællesskab omkring sprog, kultur og religion. Kun i en nation med en samhørighedsfølelse og en fælles ansvarlighed kan sand solidaritet eksistere. Jo mere det nationale fællesskab nedbrydes til fordel for det multikulturelle eller grænseløse Europa, jo mere forsvinder grundlaget for at være solidariske med hver andre."* (Årsmødetale 2001)

Kulturelle ligheder og forskelle mellem mennesker er et naturligt omdrejningspunkt for både fællesskab og fremmedgørelse, som udgør to sider af samme sag. Det er i kulturen, at vi spejler og identificerer os som borgere i samfundet, som en del af en større helhed. I dagens samfund kan dette forhold komme under pres, da vi i vores hverdag bliver mødt af stadig flere kulturelle kontraster i vores daglige ageren, hvor vi konstant bliver mindet om kulturelle forskelle. Mens nogle oplever dette som en kulturel berigelse, er det for andre udtryk for en trussel mod det eksisterende kulturelle fællesskab mellem borgere i et samfund.

Nedenstående er korte oprids af hhv. politolog Samuel Phillips Huntington (1927-2008) og nobelprismodtager Amartya Sen's bud på, hvad der i disse år gør, at der i moderne tid medfører fremmedgørelse mellem forskellige grupper af mennesker, f.eks. i relationen mellem Vesten og muslimer.

Huntington argumenterer i "Civilisationerne sammenstød" for, at i takt med at verden bliver mere og mere opdelt i skikkelse af markante kulturelle forskelle, opstår vold og sammenstød mellem civilisationer³⁰. (Huntington 2006:16) Verden bliver mindre som følge af den tiltagende globalisering og civilisationerne rykker tættere på hinanden og øger opmærksomheden på forskelle. Dette medfører ifølge Huntington, at den civilisatoriske identitet bliver stadig mere vigtig for individet og den civilisatoriske bevidsthed forstærkes. Grænserne mellem lande rykker tættere og bliver mere usynlige. Modsat er det tilfældet for de kulturelle og religiøse grænser. Huntington mener, at religion skaber en differentiering, der stikker dybere end både økonomi, ideologi og landegrænser. Dette afspejles ligeledes i opdelingen af verden, hvor kultur og civilisation er stærkere kriterier for fællesskab end økonomi og geografi, som er foranderlige og uforudsigelige faktorer. (Huntington 2006:16) Amartya Sen³¹ vender sig imod Huntingtons tese om civilisationernes sammenstød. Huntingtons tese bygger ifølge Sen på en ensidig kategorisering, en reducere af mennesker, som anskuer individ og identitet som en endimensionel størrelse.

Konflikter udspringer ikke af splid mellem kulturer, religion eller civilisationer – denne forestilling hænger sammen med illusionen om, at folk kun har én identitet. Det er netop denne *forestilling* om identitet og fællesskab, som fører til vold og konflikt. Dvs. at den største fremmedgørelse findes i italesættelsen af fremmedgørelsen i form af konstruerede forskelle.

Det kulturelle fællesskab spiller en central rolle for identifikationsfølelsen, og samtidig med at fællesskabet inkluderer, ekskluderer de som står uden for dette konstruerede fællesskab. "*En stærk og eksklusiv fornemmelse af at høre til i én bestemt gruppe kan i mange tilfælde medføre en oplevelse af afstand til og forskel fra andre grupper*". (Sen 2006:19) En stærk tilknytning til en bestemt gruppe – f.eks. det danske samfund - er samtidig en markering af en forskel i forhold til andre samfundsgrupperinger – f.eks.

³⁰ Huntington definerer civilisation som; kulturel entitet – højeste kulturelle gruppering blandt mennesker og det højeste niveau af kulturel identitet.

³¹ Sen, Amartya: Identitet og vold

indvanderne. Jo mere fremmed en person synes at være, jo større afstand er der til den individuelle personlige identitet, hvilket let skaber utryghed.

Ifølge Sen er der ikke nogen objektiv forskel, som adskiller f.eks. danskeren fra indvandreren i bestemte fællesskaber. Det er samfundet, som tillægger kultur og religion en dominerende rolle i individets identitet, hvilket i høj grad fører til fremmedgørelsen mellem mennesker.

DF markerer en ensartethed i en befolkning som en forudsætning for fællesskab og solidaritet, og konstruerer således en virkelighed, som kommer til udtryk som politisk kommunikation. DFs store vælgeropbakning må iagttages som en anknytning til denne virkelighed, som afspejler den fælles virkelighed, som DF konstruerer i relation til vælgeren.

8.3 Frygten for *det fremmede*

Som det fremgår af DFs vælgerprofil, er DFs vælgerskare præget af ældre borgere, borgere uden for arbejdsmarkedet, lav indkomst og en kort eller ingen uddannelse. DFs vælgerskare skiller sig væsentligt ud fra den samlede vælgerskare med en stor overvægt af vælgere uden for den sociale og økonomiske overklasse, hvilket jeg i de følgende afsnit vil iagttage i relation til DFs politiske kommunikation.

Susi Meret, som har analyseret en række forhold hos DFs vælgere i forbindelse med valget i 2001, mener, at netop denne gruppe borgere som følge af globalisering, samfundets hastige forandringer samt normer om længerevarende uddannelse er særligt præget af usikkerhed, utryghed og frygt for fremtiden. Dette kan nemt blive oversat til kritisk position mod de forhold, der opfattes som en intern eller ekstern trussel mod den danske identitet/kultur, selvstændighed og fællesskab, så som flygtninge, indvandrere og udviklingen af EU. (Meret 2003:377f) Tal fra valget i 2001 viser, at DFs vælgere er den gruppe, hvor flest udtrykker et pessimistisk syn på fremtiden for Danmark og danskerne og videre dækker over den gruppe, som har oplevet laveste økonomiske opsving i de seneste år. (Meret 2003:378)

Meret peger i denne forbindelse på, at de økonomisk og socialt resourcesvage i samfundet i stigende grad søger mod højrefløjen og DF, som repræsenterer et modstykke til

samfundets *elite*. Samtidig viser Meret, at DFs vælgere generelt har mindre social tillid³² til andre mennesker end den øvrige befolkning samt en lavere politisk tillid. (Meret 2003:385) DFs vælgere er i høj grad præget af utryghed og usikkerhed i forhold til fremtidens danske samfund. Dette kan kobles sammen med gruppens generelt større mistillid til andre mennesker, i særlig grad indvandrere, som repræsenterer det fremmede og giver anledning til en række usikkerhedsfaktorer i forhold til udviklingen af det danske samfund: hvordan påvirker indvandringen den danske kultur, den danske velfærd, danske værdier osv.? En undersøgelse viser, at mere end hver 2. af DFs vælgere anser indvandrere som en sikkerheds- eller kulturel trussel mod samfundet, hvilket er et synspunkt som kun deles med Venstres vælgere – dog i væsentlig mindre grad. (Andersen & Nielsen 2003:334) Utrygheden og usikkerheden for fremtiden hos vælgeren må formodes at spille en vigtig rolle i forhold til partiets modstand mod EU og indvandring.

³² Respondenterne er blevet stillet spørgsmålet: *"I almindelighed, vil De sige, at man kan stole på de fleste mennesker, eller at man ikke kan være forsigtig nok, når man omgås folk?"*

Litteratur

Andersen, Johannes & Nielsen, Hans Jørgen (2003): "Indvandrere og indvandrerpolitik" I Jørgen Goul Andersen & Ole Borre (red.): *Politisk Forandring – Værdipolitik og nye skillelinjer ved folketingsvalget 2001*. Systime A/S.

Andersen, Niels Åkerstrøm (1999): *Diskursive analysestrategier*. København: Nyt fra Samfundsvidenskaberne.

Andersen, Niels Åkerstrøm (2003): *Borgerens kontraktliggørelse*. København: Hans Reitzel

Andersen, Niels Åkerstrøm (2003): *Organisation i anden ordens perspektiv*. Samfundslitteratur, Udgivet som E-bog 2007

Andersen, Niels Åkerstrøm (2007): "Ledelse af personlighed – om medarbejderens pædagogisering" i Dorthe Pedersen (red.): *Offentlig ledelse i managementstaten*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur

Aristoteles (2002): *RETORIK*. Københavns Universitet: Museum Tusculanums Forlag.

Carlsen, Erik Meier (2000): *De Overflødiges oprør*. Centrum.

Christensen, Lars Thøger & Cheney, George (2000): "Self-Absorption and Self-Seduction in the Corporate Identity Game". I Majken Schultz, Mary Jo Hatch & Mogens Holten Larsen (red.): *The Expressive Organization – Linking Identity, Reputation, and the Corporate Brand*. Oxford: University Press.

Hansen, Kasper Møller; Slothuus, Rune & Vreese, Claes de (2007): "Man har et parti, indtil man finder et nyt: Portræt af vælgeren, som skiftede parti". I Jørgen Goul Andersen, Johannes Andersen, Ole Borre, Kasper Møller Hansen & Hans Jørgen Nielsen (red.): *Det nye politiske landskab – Folketingsvalget 2005 i perspektiv*. Århus: Academica.

Hansen, Kasper Møller (2008): "Hvordan påvirker valgkampen vælgerne?". I Karina Kosiara-Pedersen & Peter Kurrild-Klitgaard (red.): *Partier og partisystemer i forandring – Festskrift til Lars Bille*. Syddansk Universitetsforlag.

Heradstveit, Daniel & Bjørge, Tore (1988): *Politisk kommunikation : introduktion til semiotik og retorik*. København: Samfundslitteratur.

Huntington, Samuel Phillips (2006): *Civilisationernes sammenstød*. Informations forlag.

Kneer, Georg & Nassehi 2002: *Niklas Luhmann – introduktion til teorien om sociale systemer*. København: Hans Reitzels Forlag.

Meret, Susi (2003): "Højrepopulisme". I Jørgen Goul Andersen & Ole Borre (red.): *Politisk Forandring – Værdipolitik og nye skillelinjer ved folketingsvalget 2001*. Systime A/S.

Negrine, Ralph & Stayner, James (2007): *The political communication reader*. London & New York: Routledge Taylor and Francis Group

Nymark, Søren R. (2000): *Organizational Storytelling – Creating Enduring Values in a Hightech Company*. Forlaget Ankerhus.

Pedersen, Anne Reff (2005): "Fortælling som analysestrategi – en polyfonisk tilgang". I Anders Esmark, Carsten Bagge Lautsen & Niels Åkerstrøm Andersen (red.): *Socialkonstruktivistiske analysestrategier*. Roskilde Universitetsforlag.

Samfundsstatistik 2008. Columbus.

Samfundsstatistik 2010. Columbus.

Sen, Amartya (2006): *Identitet og vold*. Informations forlag.

Thyssen, Ole (1998): *En mærkelig lyst*. København: Gyldendal.

Thyssen, Ole (2003): *Æstetisk Ledelse – om organisationer og brugskunst*. København: Gyldendal.

van der Brugge, Jimmy & Voss, Henning (2003): "Mediernes dagsorden". I Jørgen Goul Andersen & Ole Borre (red.): *Politisk Forandring – Værdipolitik og nye skillelinjer ved folketingsvalget 2001*. Systime A/S.

van der Brugge, Jimmy & Voss, Henning (2007): "Årsager til de socialistiske partiers tilbagegang i perioden 1990-2005". I Jørgen Goul Andersen, Johannes Andersen, Ole Borre, Kasper Møller Hansen & Hans Jørgen Nielsen (red.): *Det nye politiske landskab – Folketingsvalget 2005 i perspektiv*. Århus: Academica.

Links

DFs hjemmeside:

- http://www.danskfolkeparti.dk/Dansk_Folkeparti_ekskluderer_urostiftere_.asp#again
- http://www.danskfolkeparti.dk/Dansk_Folkeparti_stiftes_6._oktober_1995.asp
- <http://www.danskfolkeparti.dk/Arbejdsprogram.asp>
- <http://www.danskfolkeparti.dk/Mærkesager.asp>
- http://www.danskfolkeparti.dk/pictures_org/landsorganisation.pdf
- http://www.danskfolkeparti.dk/bSe_Dansk_Folkepartis_opl%C3%A6g_p%C3%A5_sundhedsomr%C3%A5det_b.asp

Danske netmedier:

- http://avisen.dk/varm-stoette-fra-wilders-til-pia-kjaersgaard_11345.aspx
- <http://www.berlingske.dk/politik/fakta-om-eksklusioner-fra-df>
- <http://www.bt.dk/krimi/langballe-skal-boede-racisme>
- <http://www.dr.dk/nyheder/politik/2006/09/28/081042.htm>
- <http://www.dr.dk/Regioner/Syd/Nyheder/Toender/2009/03/27/114511.htm>
- <http://www.information.dk/14656>
- <http://www.information.dk/146567>
- <http://www.information.dk/218323>
- <http://www.information.dk/organisation/fremskrittspartiet>
- <http://jp.dk/indland/article796349.ece>
- <http://nyhederne-dyn.tv2.dk/article.php/id-10346407:mange-dfmedlemmer-er-r%C3%B8get-ud-gennem-%C3%A5rene.html>
- <http://politiken.dk/indland/article286086.ece>
- <http://politiken.dk/indland/article382474.ece>
- <http://politiken.dk/politik/article905531.ece>
- <http://politiken.dk/politik/ECE1302581/df-mogens-camre-skal-sige-undskyld-for-nazi-sammenligning/>

Øvrige hjemmesider:

- [http://www.denstoredanske.dk/Rejser, geografi og historie/Norge og Sverige/Sverige efter 1900/Sverigedemokraterne?highlight=Sverigedemokraterna](http://www.denstoredanske.dk/Rejser,_geografi_og_historie/Norge_og_Sverige/Sverige_efter_1900/Sverigedemokraterne?highlight=Sverigedemokraterna)
- [http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c jura og politik/Samfund/Danske politiske partier og bev%C3%A6gelser/Kristendemokraterne](http://www.denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Danske_politiske_partier_og_bev%C3%A6gelser/Kristendemokraterne)
- <http://www.pvv.nl/>
- <http://sverigedemokraterna.se/>

Abstract

This thesis is based on a wonderment that Dansk Folkeparti, as the only political party in recent years, has been able to gain success on the political scene in terms of a still increasing support from the voters. The party builds on a few major issues and is best known for the opposition against the EU and immigration and for a strong national rooting, which offers Dansk Folkeparti a unique position in Danish politics. Nevertheless, looking to the neighboring countries shows that the political agenda is not unique, but is found in almost identical forms in countries with a culture similar to the Danish. This calls into question how these major issues connect to a certain meaning that reflects actual states of affairs within the society.

The thesis is a second order observation analyzing how the Dansk Folkeparti's articulation of the issues can be seen as political communication in the relation between party and voter. The analysis takes its empirical starting point in the Party's speeches at the annual meetings, since these show how the political leaders define the Party and how they want to be observed by their voters.

The analysis consists of three parts each with a specific point of observation, which altogether frames a full analysis of communication. The first part is an observation of how the Party and the voter form a mutual relation and shows how the Party's and the voter's political agenda together can be observed as a shared reference that manifests itself in the major issues as political statements. These are: *protection of the weak in society* and *resistance to the alien* (EU and immigration).

With the starting point in the Party's central political statements the second part analyses, how these come to the fore as a semantic deployment of concepts and counter-concepts with a specific meaning attached. These political messages can be observed as the information that meets the voter and ties to political communication. At the same time, the analysis of the semantic content shows how the semantic use of central concepts marks a social differentiating between "us" (Dansk Folkeparti and the people) and "them" (the strangers and the elite). The social difference points to a community that is tied to culture and nationality. The social differentiating mirrors the internationalization of society and the increased distance between the people and the decision makers as a threat to the Danish society. To investigate how the semantic meaning is distributed to the voters the third part of the analysis takes a narrative approach. It investigates how the Party communicates itself through the annual meeting speeches and creates an attraction of the voters by deploying the political messages in seductive coherence through a constructed reality. The narrative makes it possible for the Party to include actual events, so the relevance of the political message is not lost to the Party-voter, and the Party therefore can keep its topicality.